ADY ENDRE

A HALOTTAK ÉLÉN

PALLAS
KIADÁSA

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapesten.

ADY ENDRE:

A HALOTTAK ÉLÉN

BUDAPEST
PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSA
1918.

Hát ahogyan a csodák jönnek,
Úgy irtam megint ezt a könyvet.

Se nem magamnak és se másnak:
Talán egy szép föltámadásnak.

Se nem harcnak, se nem békének:
Édes anyám halott nénjének.

Ő tudta, látta, vélte, hitte,
Hogy ez a világ legszebbikje.

És úgy halt meg, hogy azt se tudta:
Mi lesz itt az okosság útja.

S ha késlekedik az okosság,
Nem poéta-fajták okozzák.

Jönnek rendjei a csodáknak,
Kiket eddig tán meg se láttak.

Jönnek mindenek, jönnek, jönnek,
De a hiteim elköszönnek.

EMBER AZ EMBERTELENSÉGBEN

Emlékezés egy nyár-éjszakára.

Az Égből dühödt angyal dobolt
Riadót a szomorú földre,
Legalább száz ifjú bomolt,
Legalább száz csillag lehullott,
Legalább száz párta omolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Kigyuladt öreg méhesünk,
Legszebb csikónk a lábát törte,
Álmomban élő volt a holt,
Jó kutyánk, Burkus, elveszett
S Mári szolgálónk, a néma,
Hirtelen, hars nótákat dalolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Csörtettek bátran a senkik
És meglapult az igaz ember
S a kényes rabló is rabolt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Tudtuk, hogy az ember esendő
S nagyon adós a szeretettel:
Hiába, mégis furcsa volt,
Fordulása élt s volt világnak.
Csufolódóbb sohse volt a Hold:
Sohse volt még kisebb az ember,

Mint azon az éjszaka volt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Az iszonyúság a lelkekre
Kaján örömmel ráhajolt,
Minden emberbe beköltözött
Minden ősének titkos sorsa,
Véres, szörnyű lakodalomba
Részegen indult a Gondolat,
Az Ember büszke legénye,
Ki, íme, senki béna volt:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.
Azt hittem, akkor azt hittem,
Valamely elhanyagolt Isten
Életre kap s halálba visz
S, íme, mindmostanig itt élek
Akként, amaz éjszaka kivé tett
S Isten-várón emlékezem
Egy világot elsülyesztő
Rettenetes éjszakára:
Különös,
Különös nyár-éjszaka volt.

Az akarat cselédjei.

Cselédjei az Akaratnak
Most a századok között,
Mikor így kiütközött
Lelke a szép, ember-fenevadnak:
Mi vagyunk cselédjei,
Cselédjei.

Az akarat — és bús cselédek:
Istenem, én Istenem,
Lehunyom felhős szemem
S talán átkozódni nem rút vétek,
Mégis fáj az átkozás,
Az átkozás.

Cselédjei az Akaratnak,
Titkon fájunk most magunk
S csak titkon, hogy siratunk —:
Kiket akartunk szépnek, szabadnak:
Másnak a cselédjei,
Cselédjei.

A fekete Husvét.

Beteg szívem most be tele-nagy,
Milyen jó volna máskor élni,
Máskor s tán máshol:
Láz, virágzás, gyönyörü Husvét,
Jaj, itt nálunk, be fekete vagy.

Mikor halt meg itt a büszkeség
S volt jó itt élni nagy szivekkel,
Tele szivekkel?
Utat készít itt most a Fátum
S letépi Husvét minden zöld díszét.

Hol a magyar százfelé dacolt,
Szívós és bolond erejével,
Szép erejével,
Mely szabadra tört, ágált mégis
S kinek dolga Isten dolga volt?

Rongy, züllöttség, bomlás és boru,
Csoda, hogy még vannak néhányan,
Szegény néhányan,
Kiknek kell még ilyen országban
Szabadságért a harc-háború.

Beteg szívem most be tele-nagy,
Milyen jó volna máskor élni,
Máskor s tán máshol,
Mert itt mindent letép a Fátum:
Fényes Húsvét, be fekete vagy.

(1914.)

Csak rosszabb volnék.

Ha valaha még megállott,
Soha így még meg nem állott
Ember-elme
S lehetnék a fejedelme:
Egy kicsit csak rosszabb volnék.

Nyilatkozik össze-vissza,
(A Föld a vért issza, issza,
Mint a hó-lét)
Csak egy kicsit rosszabb volnék,
Jól-telt szájam be nevetne.

Jól telt szájam be nevetne
S be gyönyörű bosszú lenne
Várva s zárva
Nevetni le a világra,
Ha egy kicsit rosszabb volnék.

Mert ha néha meg-megállott,
Soha így még meg nem állott
Ember-elme
S ha lehetnék fejedelme,
Talán sokkal rosszabb volnék.

Nótázó, vén bakák

Hogy zúg, zuhog, árad a nóta
Valamennyi vén fiu torkán
S hogy ölte órákig az orkán
Künn őket a próba-mezőkön.

Magyarok, öregek, nótásak,
Bakák, búsak: dacosan, hősön.
Puskaport még alig szagoltak,
De hősök már, mint hősön-holtak.

Így járnak a Végezés ormán
Ezer és ezer évek óta,
Mindig a Halálba loholtak
S el nem hagyta őket a nóta.

Miért? kiért? mikor?: erősön
Állták, mert így rendelteték el
S be szép ilyen végzetes néppel
Ugyanaznak tudni magunkat.

Ez a regéknek ősi népe
S hősi népe túl minden hősön,
Rosszkor jőve s rossz helyre téve
Átugrik Sorsot, Jelent, Voltat.

Fátum és dal népe, ha voltak
Sirok: te megbirtál a véggel,
Busultál, ütöttél, nótáztál
S halsz és élsz: így rendelteték el.

Ember az embertelenségben

Szivemet a puska-tus zúzta,
Szememet ezer rémség nyúzta,
Néma dzsin ült büszke torkomon
S agyamat a Téboly ütötte.

És most mégis, indulj föl, erőm,
Indulj föl megintlen a Földről!
Hajnal van-e, vagy pokol éjfél?
Mindegy, indulj csak vakmerőn,
Mint régen-régen cselekedted.

Ékes magyarnak soha szebbet
Száz menny és pokol sem adhatott:
Ember az embertelenségben,
Magyar az űzött magyarságban,
Újból-élő és makacs halott.

Borzalmak tiport országútján,
Tetőn, ahogy mindég akartam,
Révedtem által a szörnyüket:
Milyen baj esett a magyarban
S az Isten néha milyen gyenge.

És élni kell ma oly halottnak,
Olyan igazán szenvedőnek,
Ki beteg szivvel tengve-lengve,
Nagy kincseket, akiket lopnak,
Bekvártélyoz béna szivébe
S vél őrizni egy szebb tegnapot.

Óh minden gyászok, be értelek,
Óh minden Jövő, be féltelek,
S hogy szánom menekülő fajtám.

Aztán rossz szivemből szakajtván
Eszembe jut és eszembe jut:
Szivemet a puska-tus zúzta,
Szememet ezer rémség nyúzta,
Néma dzsin ült büszke torkomon
S agyamat a Téboly ütötte.

S megint élek, kiáltok másért:
Ember az embertelenségben.

(1916. szeptember.)

A Föld ébresztése.

Nyujtozz meg és riadj föl,
Szegény, vonagló álmú gyermek:
Alvó, vén, emberes Föld.
Valami rontó csoda vert meg,
Valami álom-babona
S arcodon gyilkosan tepernek
Révületeknek katonái,
Rémületeknek gyilkát
Fájatni a szivedben s fájni.

Csak nyújtózz és riadj föl,
Homlokod hideg verejtékét
Töröld le néma-hökkenőn
S aztán szemeid nézve-nézzék
Az Istent s egyéb találásid
En-szépséged s a boldog békék
Csodálatos és tarka útját
S ha majd emlékezned kell:
Ne emlékezz, mert vonaglásod
Csak álmaid hazudták.

Véresre zúzott homlokkal.

A Mában élni a Jövőért,
Az Újnak tenni hitet:
Valamikor csináltam én ezt?
Mintha valami baj ért volna,
Dobása valakinek,
Homlokomon éles, nagy kő ért.

Harcos valómból kiszakadtam?
Véres-e a homlokom?
Igaz-e csúf menekülésem
Vagy csak véres ésszel, homlokkal
Álmodom és gondolom?
Jaj, be szörnyűen megriadtam.

S mégis most már váltott a kedvem:
Régieket keresek.
Pedig ugy-e nem történt nagy baj?
Tán egy kicsit megzavarodtam
És a szavam kevesebb
S csak még hitből van kevesebbem.

Ugy-e azért tartnak a harcok
S nem változott a világ?
Csak az én vén homlokom vérzik?
A Jövőt is el csak én dobtam
S tagadom a mai Mát?
Én, jaj, a régiekkel tartok.

Drága Tegnap, sebetlen homlok,
Hajh, nagyon szeressetek,
Nagyon szeress éltem leéltje,
Hátha mégis baj van a Földön
És igazak a sebek
S minden Leendő összeomlott.

A rémnek hangja.

Bús gőzösök nyínak s kutyáim
Üvöltnek: ez az éjjel rendje,
Sokasodott hadak és vadak
Hozzák őket gerjedelembe:
Mert a hadak megsokasodtak,
Mert a vadak elsokasodtak.

Ritkított, vén erdők jajjongnak,
Mindörökre hantolt emlékek
Cincognak föl megsüketítőn
S száz kába, rossz szava az éjnek,
Mert az éjnek megnőtt a hangja,
Mert a Rémnek ezer a hangja.

Óh, éjszakák, kutyák és élet,
Hadak, vadak és mai sorsunk:
Akkor voltunk mi derekak,
Mikor még így együtt nem voltunk.
De végig vágott a világon
Valaki, nagyon, a világon.

Minden Külön össze-zsibolygott
S mégis mindenek szét-szakadtak:
Gőzösök, kutyák, hadak, vadak.
De erdők, éjek megmaradtak,
Nagy riadások megmaradtak,
S a kisértetek megmaradtak.

Tegnapi tegnap siratása.

Kezem szomorú áldását hinti:
Óh, tegnapi halott mozdulatok,
Óh, érintések halott kéje,
Óh, tegnapi kis bánataink, ti,
Óh, tegnapi bizakodásaink,
Óh, tegnapi-tegnap igéje:
Noli tangere.

Néztük: az Ember
Különbje magas szivárvány-hidon
Istenülésnek amint neki-vág
És gazdagodik, mind-gazdagodó
Kényességekkel, új ingerekkel
S hogy mégis-mégis szép e hivalgó
Jószág, az Ember: maga a világ.

Ön-imádatunk kelyhe kicsordult
S mindenkiket megitatni akart
Nehéz kedvéből, e drága borbul.

S a ma: didergő, gyászos büszkeség:
„Ne félj!“ „Ne osztozz!“ — kis biztatások
Leméstárolt, dicső tervek felett,
Kik élet voltak és többek voltak,
Mint dobott, hulló, apró emberek.

Óh, tegnapi cirkulusok, halott,
Szent ábrák, gyilkos árkokba fultak.

Kezem szomorú áldását hinti:
Óh, tegnapi halott mozdulatok,
Óh, érintések halott kéje,
Óh, tegnapi kis bánataink, ti,
Óh, tegnapi bizakodásaink
Óh, tegnapi-tegnap igéje:
Noli tangere.

Óh, hóhér Idő,
Óh, tegnapi-tegnap igéje,
Megrontásoddal megszépült varázs.

E nagy tivornyán.

Terítve a Föld: lakni tessék,
Tombolj, Világ, most szabadult el
Pokloknak minden pokla rajtad,
Ha akartad vagy nem akartad,
Hollókkal és kóbor kutyákkal
Kész a lakoma, kész az egység.

Véres bor koponya-pohárban,
Hajtsd föl, Világ, idd ki fenékig,
Idd ki hősiesen és bátran:
Most már mindegy, most rohanj végig,
Végig a Téboly zöld-vér-útján.

S Téboly, most már ne szemérmeskedj,
Szakadnak a vásznak, szakadnak,
Eljött az álmodt minden-mindegy,
Esküdjünk a mindent-szabadnak,
Bőrünk úgyis ördögök bőre:
Lakomázzunk s aztán — előre.

Ha tivornya, legyen tivornya,
Olyan mindegy, élni, nem élni
S gyáva-e az ember vagy hérosz,
Olyan mindegy: van-e tán még rossz
S van-e még tán megbecsülendő?

Herold-csizmám egy kicsit sáros,
De jövök vígság-hirdetéssel:
Ordíts, kapu és kiálts, város,
Kárhozzatok, most van a napja
S akinek van még virradatja,
Ne haljon meg kárhozás nélkül.

Egész világ szőttje kibomlott,
S én egy nyomorék fonál hurkán
Még mindig csak bénán zsibongok?
Mit törődjünk elmultak voltján?
Terítve a Föld, lakni tessék:
Éljünk dögig e nagy tivornyán.

Mai próféta átka.

. . . A föld rakva vérnek ítéletivel és a város rakva álnoksággal . . . Békességet keresnek, de nem lészen. Egy romlás a másikra jő. . . . (Ezékiel próféta 7.)

Alázottnál jobban alázva
Vizsgálom szívem, izmom, kedvem:
Hol a próféta őrült láza,
Mely fölőrjöng, tombol az Égre?
Hát már az átkoknak is vége?

Úgy szakadtunk be a Pokolba,
Mintha korbácsra s térítésre
Dühünk, hangunk sohse lett volna?
Öldöklő angyalai az Úrnak
Soha így meg nem öltek Múltat.

Már nem tudjuk, mit veszítettünk,
Nem gyilkol új vesztések gondja,
Dermedett álom minden tettünk
S minden álmunk egy dermedett tett:
S vagyunk ördögnél esettebbek.

Már csúfja minden állatoknak
Isten híres sarja, az Ember
S a próféták is csak makognak.
Még mélyebb Pokol, még több Nincsen: —
Ezt add, Híres, ezt add, Te Isten.

MAG HÓ ALATT

A sirató siralma.

(Mit adhatnék?) Porlandó szégyen
Vagyok már csak, ki idejében
Érzi szégyenes voltát.
Kivert bikának sorsa biz ez,
Ki elveszti a csordát.

(Mit tehetnék?) Egy kis halállal,
Kit lelkem oly örömmel vállal,
Csúnyákat letörölnék?
Borzasztóan sok a csúnyaság
S mindegy: halnék vagy ölnék.

(Mit futhatnék?) Egy-két határt tán,
S aztán csalódottan megállván
Szídnék föl az egekre
S mégis torpannék hasztalanul,
Őrjöngve és nevetve.

(Mit sírhatnék?) Amit szabad volt,
Már elsírtam, ekkor és akkor
S ne is beszéljünk róla:
Én vagyok a magyar bánatok
Legvertebb siratója.

Intés az őrzőkhöz.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán,
Csillag-szórók az éjszakák,
Szent-János bogarak a kertben,
Emlékek elmúlt nyarakon,
Flórencz nyarán s összekeverten
Búcsúztató őszi Lidónak
Emlékei a hajnali
Párás, disz-kócos tánci termen,
Történt szépek, éltek és voltak,
Kik meg nem halhatnak soha,
Őrzött elevenek és holtak,
Szivek távoli mosolya,
Reátok néz, aggódva, árván,
Őrzők: vigyázzatok a strázsán.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán,
Az Élet él és élni akar,
Nem azért adott annyi szépet,
Hogy átvádoljanak most rajta
Véres s ostoba feneségek.
Oly szomorú embernek lenni
S szörnyűek az állat-hős igék
S a csillag-szóró éjszakák
Ma sem engedik feledtetni
Az ember Szépbe-szőtt hitét,
S akik még vagytok őrzőn, árván,
Őrzők: vigyázzatok a strázsán.

Várnak a táborozók.

(Emlékezés párisi nyarakra.)

Elém most régi nyarak vonulnak,
Páris keblén amikor számüzötten
Rejtettem el bús, dühös arcom
S esküdöztem:
Tatár-dulta földem sohse lát.

Kedveim mint váltogatták egymást,
Hányszor nőttem és buktam a hitben,
Hogy jók haragja s épülése
Soha itten
Vért új vérrel se moshat le már.

Óh, párisi, dacos bujdosások,
Ti őriztetek meg fiatalnak,
Ki, im, beérte és bevárta,
Míg akarnak
És mernek is az én társaim.

Új nyár érleli régi vetésünk
S a sok régi, fult párisi nyárra
Úgy gondolok, mint áldott, lelki
Barrikádra,
Ki megvédett az új harcokig.

Tüzelj, Nap, csapkodj vad, nyári zápor,
Hitek s dult mezők már kinyiltak
S kardot verve vas-keresztjéből
Régi sirnak,
Megyek: várnak a táborozók.

(1914. junius.)

A tábor-tűz mellett.

‚Sok a fenyő-rud, magas a máglya‘
„Ne félj, cimborám, csak az Isten látja.

Hol járnak óta császár vitézi?:
Az mi lángunkat csak az Isten nézi.“

‚Régibb üdőkben vitézkedésnek
Más becsülete volt és több a vitéznek.‘

„Most áruk csupán van zsoldosoknak
Az bús harcoson kik csak somolyognak.

Romló országban virtus rongy jószág:
Tegnap vitézek, ma vagyunk csak kószák.“

‚Rakjam hát lángra bús, redves kedvünk?‘
„Ne bántsd, azért csak tovább vitézkedjünk.

Szétszórt máglyáink míg ki nem hunynak,
Álmodjunk harcot szegényi magunknak.

Sötét a világ, kell tüz, ha lobnyi,
Kell a gyujtáshoz mindég újból fogni.“

‚Jó éjszakát, ni, virrad a lápon.‘
‚„Jó reggelt mégis, hajh, bajtárs barátom.“

(1914. május.)

Levél a Végekről.

(Ermindszent, 1914. junius.)

Be jó lehet, hol a fegyver ragyog,
Be jó csatára kelni,
Ifjú, bizó seregek élén.
Hiszen rég szórtam én is a magot,
Börtön-mult is diszlik mögöttem.
Mégis úgy kinoz, úgy fáj,
Hogy régi dühvel, karddal
Nem ott az élek élén,
De buta ködű Végeken vagyok.
S hogy ami merészséget
Ezer harcos szívbe beloptam,
Távol a derék-hadtól,
Tétlen, itt belőlem kilobban,
S hogy jómagamért helyt nem állok,
Bár nem kivánja senki jobban
Alkalmát a vallás-tevésnek.

Be jó lehet, hol a fegyver ragyog.
Lássanak fakó paripámon
Rohanni elől a fiatalok:
Ott vagyok hittel, multtal,
Árnnyal és merészséggel
S talán holnap ott termek
S a végbeli vitézzel
Megint szembe-állhatnak

A régi, agg, vásott ellenfelek.
Testvéreim, bajtársak,
Feledni nem szabad és nem lehet
A régi kezdő társat
S milyen szép lesz, ha fiatalodott
Izmaimmal nem vénhedt másnak,
De a régi vitéznek látotok:
Reátok segitségre
S ellenségre csapásnak.

Elhanyagolt, véres szívünk.

Sebeink megújulhattak százszor,
Úgy adta az Élet:
Támadtak a magyar sebeknél
Mindig tüzesebb kelevények
S mi árván, porban üszkösödtünk.

En-sirásunkat végigsirnunk
Hangosabb sirások
Nekünk soha meg nem engedték:
Úgy licitált reánk, mint vásott,
Kegyetlen uzsorás: a más sors.

Ha harcaink parázsa lobbant,
Világok gyultak ki,
Sohse tudott az igazsághoz
Igazunk minket eljuttatni:
Hamupipőke a magyar kín.

Mégis és újra: föl a szívvel
Mi véres szívünkért,
Mi kinunkért, mi bánatunkért,
Mi szegény meggyötrött hitünkért,
Ha orkánzik a Mindenség is.

Harcunk a magyar Pokollal van,
Mindent erre tettünk,
Ennek a kapuit döngetjük,
Ezé a harcé lelkünk, testünk,
Ez vesztünk vagy győzelmünk: sorsunk.

Mag hó alatt.

Gyötrött és tépett magamat
Régi hiteiben fürösztve
Vérből, jajból és lángból
Szedegetem össze
S elteszem mint életes holtat.

Kell még Tegnapról hiv tanu
S kell talán az én hadi-sarcom,
Hogy drága mementóként
Fölemeljem arcom
Egy új emberű új világra.

Vád nélkül széttekintgetek
Majd vertségek és diadalmak
Földjén, hogy a kaoszból
Harsos igét halljak
Vagy harsos igét én hallassak.

Hős emberségem, várakozz,
Szép álmokat aludj, lefénylett
Jós és jó magyarságom,
Hívni fog az Élet
S föltámadások örök Rendje.

Most tél van s szegény mag-magam
Megnémítve és behavazva
Rendeltetés hitével
Őrzöm meg tavaszra,
Igazimnak sarjadásáig.

Kurucok így beszélnek.

Nekem, pajtás, úgyis mindegy,
Farkas esz meg, ördög esz meg,
De megesznek bennünket.

Medve esz meg, az is mindegy,
Az a szomorú és régi:
Véletlen, ki esz minket.

S az a szomorú és mindegy,
Hogy jó időben bennünket
Sorsunkra mi se intett.

Nekem, pajtás, úgyis mindegy,
Bánja fene, hogy ki fal föl
Buta, bús mindegy-minket.

(1915. április.)

Az igazi szó.

Hogy telik erőből
Úgy adta az Isten,
Megértem és kibirom,
Ami vérlik itten
S lesz utána szóm.

Kosarazott szájjal,
Lefojtott tüdővel
Mégis, most is azt hiszem:
Elmondok idővel
Kegyetleneket.

Valamikor jó lesz,
Jó lesz megszólalni,
Csuf, nagy özön-vér után.
Jön sok galamb, talmi
S jó lesz jó galamb.

Jó lesz szenvedéssel,
Jó lesz majd nagy kínnal,
Sok mindent elmondani,
Mit most a Rém hízlal:
Az igazi szót.

A mosti március.

Szeretett és dalolt márciusok
Hervadt bokrétáját bedobom
Űzetve és, hajh, már nem űzve,
Ebbe, a ma mindent beharapó,
Rettenetes, fekete tűzbe
S így üdvözöllek, mosti március.

Sokszoroztam nagy emlékeidet,
Álomjáró és csoda-hivő
Szívvel tapostam sugarakban,
Harcoltam az örömös Jövőt
És most, miként te, úgy maradtam:
Üszkös-bénán, szép mosti március.

Mi lesz, ha a hívőség megszakad?
S az emberek nagyon keserűn
Néznek a márciusi napra?
Zászlózott, híres, nagy céljait
Az Ember gunnyal megtagadja?
Rettenetes a mosti március.

Ejh, legyen a sugár mégis a Napé
S tapossanak benne víg fiuk
Olyan hittel, mint én tapostam
S, ó Sors, hittetni tovább is akarj
Vidámítóbb, más márciusban
S én elbocsátlak mosti március.

(1916.)

Az ütések alatt.

Csatát vesztvén alig csatázva:
Homlokunkat nem ékesíti
Hős, szent bukás vér-glóriája
S daccal nem nézhetünk az Égre:
Kevesen voltunk, buktunk s vége.

S mégis — be különös egy ország —
Megint dacosodnak a szemek,
Keményre száradnak az orcák
S ijesztő, síri némaságban
Megint fölszánt magyar világ van.

Így volt ez itt századok óta:
Ezt a zúzott, vert fejű magyart
Mindig ütés tartotta, óvta,
Vert hencegések, törött álmok
Után: még konokabban állott.

Gyér seregünket széjjel-verték
S ránk rakta a cudar uriság
Az élhetésnek minden terhét.
S mert ránkszabadult minden vétek,
Azért lesz itt újból is élet.

(1914. január.)

Egyszer volt csak.

(Dózsa György emlékének.)

Egyszer volt itt lakodalom,
Nagy, igazi lakodalom,
Mikor ez ország vőlegénye
Dózsa György volt
S egy-egy hős tavasz-hajnalon
Ezer helyütt lángolt öröm-tűz.

Egyszer volt vulkán ez a föld,
Erő és láva ez a föld,
Mikor a harag, bosszu és cél
Összeállott
S itéletes viharba tört
S Dózsák, nem császárkák, üzentek.

Egyszer volt itt a Hit merő,
Moldvától Rómáig merő,
Mikor becsülettel és irtva
Támadt, végzett
Minden becsületes erő
Hurkot tépve, csóvákat vetve.

Egyszer volt itt a Sors kegyes
Bukásban is nagy és kegyes,
Mert azt üzentük a világnak,
Mit ma kéne
S mit azóta nem érdemes,
Mert holt vulkán a régi vulkán.

Egyszer volt itt forradalom,
Hites, igaz forradalom,
Rendet, igazságot csináló,
De Dózsákkal
S azon a hősi hajnalon,
Mikor gőgősen nem alkudtunk.

Egyszer volt itt egy kis remény,
De véres és tüzes remény.
Jönnie kell új Dózsa Györgynek
S fog is jönni.
Jaj, félek, meg nem érem én
S ti se, drága, csüggedt bajtársak.

(1914. május.)

Krónikás ének 1918-ból.

Iszonyú dolgok mostan történűlnek,
Népek népekkel egymás ellen gyűlnek,
Bűnösök és jók egyként keserűlnek
S ember hitei kivált meggyöngűlnek.

Ember hajléki már rég nem épűlnek,
Szivek, tűzhelyek, agyak de sérűlnek,
Kik olvasandják ezt, majd elképűlnek,
Ha ő szivükben hív érzések fűlnek.

Jaj, hogy szép álmok így elszőrnyűlnek,
Jaj, hogy mindenek igába görnyűlnek,
Jaj, hogy itt most már nem is lelkesűlnek,
S mégis idegen pokol lángján sűlnek.

Itt most vér-folyók partból kitérűlnek,
Itt most már minden leendők gyérűlnek,
Itt régi átkok mélyesre mélyűlnek:
Jaj, mik készűlnek, jaj, mik is készűlnek?

Hegedűs fickók többet hegedűlnek,
Olcsó cécókon ezerek vegyűlnek,
Rút zsívány-arcok ékesre derűlnek
S íjjedt szelidek szökve menekűlnek.

Lámpás, szép fejek sután megszédűlnek,
Emberségesek igen megréműlnek,
Ifjak, kik voltak, hoppra megvénűlnek
S a Föld lakói dög-halmokba dűlnek.

Bús kedvű anyák keservesen szűlnek,
Labdázó fiúk halálba merűlnek,
Os, szép kemencék sorjukban elhűlnek
S kedvelt szűzeink uccára kerűlnek.

S szegény emberek még sem csömörülnek,
Buták, fáradtak és néha örűlnek,
Szegény emberek mindent kitörűlnek
Emlékeikből, mert csak ölnek, ölnek.

Szegény emberek ölnek és csak ölnek
S láz-álmaikban boldogan békülnek,
S reggelre kelvén megint megdűhűlnek,
Kárhoznak, halnak, vadakká törpűlnek.

Halál-mézőkön bitófák épűlnek,
Nagy tetejükre kövér varjak űlnek,
Unják a hullát el- s vissza-röpűlnek,
De az emberek meg nem csömörűlnek.

AZ ELTÉVEDT LOVAS

Ház jegenyék között.

Hol sűrülnek a jegenye-fák
S hol babonásak a vidékek,
Sok folyosójú, szép kriptákban
Reggelnek korán
Álmos, hideg, vén és árnyas az Élet.

Kövült arcokra süt be a Nap
S a puha szőnyeg: síró márvány
S előttük halk háló-termeknek
A lyány-had vacog,
Riszálni felejt, holtak között járván.

Dél múlik: hideg és hidegebb
Egyre az alkonyatig minden:
S lámpáskor minden összecsöndül
Valami meleg,
Ébresztő, fogó és fölséges rímben.

Lidérc üli meg a jegenyét
S benn, babonás házban kigyulnak
Termektől a cseléd-ajtókig
A Nap-riadott
Csókok, esték, vágyak, eskük és multak.

Mikor szikráznak a jegenyék
S jön az alkonyat sunyi csendben
És kigyul a nagy-nagy kripta-ház,
Olvad és kigyul
Legmindenfélébb, bolond szerelemben.

Az alkonynak ős órája üt,
Mikor már-már jönnek a lázak,
Jegenye lesz a ciprusokból
S hős jegenyék
Körülálljuk s befödjük ezt a házat.

A fajtám sorsa.

Mert gyáva volt és szolga volt
S életét élni sohse merte,
A Sors, a sorsa
Hajh, be megverte, be megverte.

Most itt várhatja a Pokolt
Szórva, megtépetten, ritkulva
S a Sors, a sorsa,
A sorsa búsabb, mint a multja.

És most a multja bünteti
Fekete korbáccsal, keményen,
A Sors, a sorsa:
Hogy éljen? vagy hogy már ne éljen?

Rossz, drága fajta, ki felé
Kerekedtek mindig a latrok,
A Sors, a sorsa
Bűnben, vészben és bennem harsog.

Jaj, vajjon mit akar vele
Ezredek bűne, súlya, átka,
A Sors, a sorsa:
A sorsom nagy tragédiája?

Elmenni távolra, pusztulni.

Öreg Szilágyság, öreg a fiad,
Nagy pusztulásod hiába hivat,
Pusztul itt minden, nem Te egyedül
S én elmegyek Távolra pusztulni
Fiadul, kezesül.

Méla szépséged hol nevelgetett,
Nem mehet el beteghez a beteg
S nem ámulhat el hires tájakon,
Hisz szomoruságra változtál el,
Seb lettél: fáj nagyon.

Fáj a közelség: messzire megyek
S az ősi Tuhutum-hágta hegyek
Felejtődjenek, halványodjanak
S minden az itthoni pusztulásból:
Nekem elég marad.

Be furcsa, mikor mellünkben sírunk,
Be furcsa, hogy ilyeneket írunk
Ma, amikor úgy röpül a világ
S csak a magyar lantos nyög és kérdez,
Mint egy régi diák.

Fáradtan biztatjuk egymást.

Zászlónk lehanyatlik untan,
Fáradtan biztatjuk egymást,
Bizunk még, de nem magunkban,
Be gazdátlan, be keserves bizodalom.

Szivünk is már olyan terhes,
Fölemelni hogy nem tudjuk,
Csak hazudjuk, hogy szerelmes:
Parazsai feketedő tegnapiak.

Babonáink megfakultak,
Csodáink elesteledtek,
Jövőink eleve multak,
Csak szégyeljük ezt a vén gyászt bevallani.

Öreg vitézink ühmögnek,
Ifju bajtársak lázadnak
S így megy a had, megy a ködnek:
Siker utját kedvetlenül keresgeti.

Valahol utat vesztettünk,
Várat, tüzet, bizodalmat,
Valamiben késlegettünk
S most harcolunk kedvet vallva kedvetlenül.

Zászlónk lehanyatlik untan,
Fáradtan biztatjuk egymást,
Bizunk még, de nem magunkban,
Be gazdátlan, be keserves bizodalom.

(1915. november.)

A mesebeli János.

Bajban van a messze város,
Gyürkőzni kell a Halállal:
Gyürkőzz, János, s rohanj, János.

Királyfiak s nagy leventék,
Ha palástjukat ott-hagyták:
Rohanj, ha rongy is a mentéd.

Mesebeli király-lyánnyal
Hogyha akarsz találkozni:
Hadakozzál a Sárkánnyal.

Csak a mese s csak az átok
Tartott eddig így-úgy is még
S jók e csakok s e csalások.

Így csináltad ezt már régen,
Van egy kis tapasztalásod
Csalatásban és fenében.

De csinálod, mert csinálod,
De csináld, mert erre lettél,
S ha már álltad, hát kiállod.

Vagy nem állod s megbénultan
Gunnyasztani fogsz, ha merhetsz
Öreg bűnödön, a Multon.

Kellesz a nagy arénára
Akkor is, ha életednek
Életed lesz majd az ára.

Ha már egyszer idegenbe,
Valamikor ide bujtál,
Rohanj jól kimelegedve.

A király-lyány: mese, János,
De nincs élőbb a mesénél
S mese ellen minden káros.

Bajban van a messze város,
Gyürkőzni kell a Halállal:
Gyürkőzz, János, rohanj, János.

Az eltévedt lovas.

Vak ügetését hallani
Eltévedt, hajdani lovasnak,
Volt erdők és ó-nádasok
Láncolt lelkei riadoznak.

Hol foltokban imitt-amott
Ős sűrűből bozót rekedt meg,
Most hirtelen téli mesék
Rémei kielevenednek.

Itt van a sűrű, a bozót,
Itt van a régi, tompa nóta,
Mely a süket ködben lapult
Vitéz, bús nagyapáink óta.

Kisértetes nálunk az Ősz
S fogyatkozott számú az ember:
S a domb-kerítéses sikon
Köd-gubában jár a November.

Erdővel, náddal pőre sík
Benőtteti hirtelen, újra
Novemberes, ködös magát
Mult századok ködébe bujva.

Csupa vérzés, csupa titok,
Csupa nyomások, csupa ősök,
Csupa erdők és nádasok,
Csupa hajdani eszelősök.

Hajdani, eltévedt utas
Vág neki új hinárú utnak,
De nincsen fény, nincs lámpa-láng
És hirük sincsen a faluknak.

Alusznak némán a faluk,
Multat álmodván dideregve,
S a köd-bozótból kirohan
Ordas, bölény s nagymérgű medve.

Vak ügetését hallani
Hajdani, eltévedt lovasnak,
Volt erdők és ó-nádasok
Láncolt lelkei riadoznak.

A régi sereglések.

„Mária, Jézus", — igyen seregeltek
Kósza legény, asszony és gyermek
S liliom-lyányok drága csapatai.

Nem tudták: miért, hová, merre futnak
Neki-vágtak a Halál-útnak
Büszkén, tébolyosan és énekelőn.

Istenes tébolyok szentelték őket
S küldte Dögbe szegény hivőket
S miért s miért nem? ők elindultanak.

Előttük szállt szent csalogató mámor,
Előttük gajdolt hangos kántor
S utánuk e bolond és szép seregek.

Elbódultan talán ma is még mennek,
Neki Pokolnak, neki Mennynek:
Drága, jó magyarok, szép-zavarosak.

„Mária, Jézus" — ti megcsináljátok:
Egy csöppnyit lanyhuljon az átok
Kicsi fajtámnak vérző csapatain.

A harcok kényszerültje.

Nem kivánta lelke-teste,
De harcolni mégis harcolt,
Kereste vagy nem kereste,
De harcolni kelletett.

Embereit úgy prédálta,
Mint nációk legelsője
S nem volt soha olyan drága,
Mit vérként nem hullatott.

Hajh, vajjon mi lesz belőle,
Ennyi sok, ostoba vérzés
Elvette az erőt tőle
Avagy új erőt adott?

Élünk vagy nem?

I.

Élünk? — úgy-e nem élünk?
Valakinek rossz álma
Lidérc-seregre válva —:
Csak rossz álom vagyunk mink?

Vagy élünk? — mégis élünk?
S a megdühödött poklok
Népe, e véres, bomlott:
Valósággal mink volnánk?

Mért tudjuk azt, hogy élünk?
Mért nem bátrabb a téboly
S minden értést, mi még volt,
Mért nem söpör világgá?

II.

Mocsok a szivünk és agyunk,
Sirván siratjuk, hogy vagyunk
S hogy van, még van, az Élet
S hogy tudunk, mit se tudva
S utunk a latrok utja,
Holott Jézusokként kezdtük.

Véres a szivünk, a kezünk,
Születésünkkel vétkezünk
S most vétkeink tobzódnak.
Mért hivtak meg bennünket?
S a Vak-Sors miért büntet?
Nem elég, hogy (tán) élünk?

A nagy hinta-játék.

Nagyot lökött rajta pár csalafinta
S messziről milyen pompás volna bámulni:
Nini, a hinta!
Hogy lóg az öreg sötét Föld,
Hinta, palinta.

Talán-talán, nagyon messziről, mintha
Pénztelen gyermekekként a vásárban
Hivna a hinta
S talán, messziről, sóvárognánk:
Hinta, palinta.

Több bizodalom vágya.

I.

Vállalom fél-kimaradásom
Minden átkát
S kényszeres, tompa énekemet,
Mint megcsalt mátkát
Küldöm el, hogy szánjátok.

Vállalom az én magyar gyászom
S azt a vétket,
Hogy eljövendő bánásokat
Előre élek
S jajgatok, hogy ti biztok.

II.

Csak egy kicsit több bizodalommal
Volnék és két karommal
Emelném föl a krisztusi keresztet,
De lelkem bús és veszteg.
Mint ragyogna az én jó magyarságom
S tagadnám minden átkom,
Minden csunya Jövő-gondot kivetnék:
Csak egy kicsit hihetnék.

(1915. augusztus.)

Elfáraszt a várás.

Siratom, hogy sokat szóltam,
Biztattam és eligértem,
Mert járnom kell
Most bénán is, csúszva térden.

Járni, tenni, igazolni
Hiveknek tett hűség-esküt,
Fölemelni
Minden elém-dobott kesztyűt.

Élni, mintha kedvem volna,
Igérgetni úgy, mint régen
És gyűlölni,
Ki már nem is ellenségem.

Már békülnék, megbocsátnék,
Hogyha nékem megbocsátnak,
De tett eskük
Unszolnak és nem bocsátnak.

Lázat, mely meghalni sem hagy,
Csillogást, mely lankad, restül,
Be itt hagynék,
Ha szabadna, mindenestül.

De ki kérdez, választ várjon,
Ha nem is kell már a válasz.
Választ várok
S ez a várás úgy elfáraszt.

(1913.)

Kétkedő, magyar lelkem.

Én seregem és én népem,
Szeretlek én mindenképpen.

Hogyha szaladsz üzőn s üzten,
Megrajonglak buta tüzben.

Fájsz, hogy így vagy, fáj, hogy látlak
A Sors bús uszitottjának.

Fáj, hogy az én éles torkom
Ma hurokkal, bénán hordom.

Disznók állnak most elébem
Röfögően és negéden.

S orditó és intő vágyam
Belepusztul a muszályban.

Szeretnék sereget szedni,
Sok-sok mindent vissza-venni.

Bár csalódna holtát-lelten
Én kétkedő, magyar lelkem.

(1915. szeptember.)

Két kuruc beszélget.

I.

‚Nagy tüzet csináltunk
Ugy-e, Józsa testvér,
Hogyha most szalonnád volna,
Bizony hogy süthetnél.‘

«Komám, eltévedtünk.
Nagy ez a sötétség,
Fölgyújtottuk a világot
S nem látunk egy lépést.»

‚Ordasokkal élünk
Nádban, gazban, sárban,
Mi a célunk, mi a célunk
E nagy bujdosásban?‘

«Hadd el, komám, hadd el,
Hadd el, komám, mindegy.
A Mennybéli régen-régen
Erre küldött minket.»

«Majd eligazitja,
Hogyha jónak látja.
Addig pedig kóborogjunk
Tovább a világba.»

II.

‚Tegnap ott, máma itt győzelem-tort ülnek.'
«Nem leszünk ott, pajtás, mikor
[megbékülnek.»

‚Hallom, pajtás, holnap nagy csatába
[visznek.'
«Minket mégha győzünk, úgyis
[kisemmiznek.»

‚Ez a gyászos világ viseli a láncot.'
«Ejh, ahol nincsen tűz, ropják ott a táncot.»

«Csak vén kurucoknak keserű az élet,
Otthon cifrálkodnak gyönge fehérnépek.»

«Itt is elárulnak, ott is elárulnak,
Nem való ez nékünk, csupán csak nagy
[úrnak.»

No meg zsebrákoknak, úgy-e, koldus
[társam?'
«Bár az otthonomat soha már ne lássam.»

«Nincsen is már otthon, nincsen is már
[semmi,
Jó lesz, pajtás, holnap a csatába menni.»

‚Pedig be sok kedvvel jöttünk a halálba.'
«Verje meg az Isten, aki kitalálta.»

III.

‚Deres füvet eszik
Jó lovunk s lelkünk, Cseke pajtás.'
«Mindegy már, cimbora,
Majtény innen csak egy jó hajtás.»

‚S ha Majtényban leszünk,
Mondd csak, pajtás, végre mit értünk?'
«A szent szűz Mária,
Patronánk: imádkozik értünk.»

‚Hátha majd a síkon
Urak titkai fölborítnak?'
«Legalább, legalább
Híre lesz a majtényi síknak.»

‚Ilyen kevés magyar
És ilyen sok-sok régi ellen.'
«Hát maradjunk, cimborám,
Hitben, hűségben, szeretetben.»

«Ha senki sem marad
Becsületesnek, hűnek, jónak,
Vigyázz, mert akkor is
Nagy barátaid fognak, óvnak.»

A HALOTTAK ÉLÉN

Obsitot se kapok.

Élt és irt élet, szerelem s dalok,
Mámorotoktól lassan ballagok.

Be sokat adtam oda értetek
S nekem be kurta kézzel mértetek.

Vagyonom vékony, koldus szemfedők:
Kis áltatás, még kevesebb gőg.

S ha ez se lesz, mi lesz hát majd velem?
Kap obsitot nóta és szerelem?

Életemet, túl a silány derűn,
Nem fogom-e meginni keserűn?

Óh, szerelem s kevéske kis mívem,
Életetek, félek, hogy semmisem.

S az életem, félek, hogy megunom
Hazugság-fogytán és fele-uton.

Obsitom sem lesz bölcs emlékezés,
Áltatás és gőg elfogy e kevés.

Futó homok lepi be a nyomom,
S az asszonyom sem az én asszonyom.

Új arató ének.

Keresztek ülnek a tarlón,
Keresztek a temetőben,
Keresztek a vállon, szivünkön.
Keresztek messze mezőkben
S csak a Kereszt gazdája nincs sehol.

Keresztek az egész földön,
Keresztek tornyon és mellen,
Keresztek a földi jóságon
S égi szózat: „Megérdemlem,
Keresztet mért vállaltam ezekért?"

(1915.)

Hulla a búza-földön.

Ott feledték a havas sikon,
Ásatlan sirján sohasem nő
Szekfü, Isten-fa, bazsalikom.

Elitatódik nagy-csendesen,
S növendékeit veri rajta át
A győzedelmes búza-szem.

S a nyáron majd porhadtan lapul,
Mint megcsufolt madár-ijjesztő
Arany-tengerben fövenynek, alul.

Letipró sorsa már távolba zúg
S belőle és fölötte diszlik
Az Élet, a reményes és hazug.

Az Ősz muzsikája.

Most is együtt a Csönd s a Lárma,
Az Ősz csak bennünk változott,
Ódon és nemes muzsikája,
Ha van szép sziv, ma is megleli.

Szine, könnye, búja a régi,
Nótái is a régiek,
Tud altató szépet mesélni,
De fölvái régi sebeket is.

Szépek, akik ma élni mernek,
Egy-egy feledő mosolyuk:
Drága, élet-folytató gyermek
S minden könnyük felébredt halott.

(1915.)

A halottak élén.

Most a mezőn mindenki veszt
S vér-felhők futnak szabadon
S hű csapatomat most leltem meg.
Most leltem meg a csapatom,
Az Életből kikényszerültet.

Életes, drága jó fiuk,
Óh, halottakként ébredők,
Be szeretőn rántom ki kardom
Árnyas, szent rangotok előtt
S benneteket meg most találllak.

Nem voltak hősibb társaim
Soha, mint a mostaniak,
Fejükön az éjféli holdfény
Eget-verő fényes sisak,
S fejüket friss sirból hozták föl.

Be sokáig várakozék
Én, árvult, társtalan Kain
S im, hirtelen érkeztek hozzám
A társaim, a társaim,
Levitézlettjei a kedvnek.

Mint néztek, hajh, ők valaha,
Mint járták velem a mezőt
Szegény hozzám-testvérisültek,
Jámbor élet-levetkezők
S ím, meredt szemmel mosolyognak.

Mert mind az Életé valánk
S ha lelkünk meg-megütközött:
Csak az Élet áradt túl bennünk,
S ugye, most a sirok fölött
Szeretjük egymás tarka célját?

Be szép, kisértetes világ,
Be jó nekem, be szép nekem:
Most az igazi halaványak
Táborában vezérkedem,
Hogy az Életre mosolyogjunk.

Torony az éjszakában.

Faluja nyár-éji csöndjéből
Fehéren, aggódva kibámul
A torony
S vér-híreket vár a lángoló,
Vénhedt világbul.

Harangjait állatja némán
S az istenének, kinek háza,
Nem üzen,
Áll, remeg és bámul a torony
Megbabonázva.

Az Ég csodálatos felhői
A Holdat rejtegetve úsznak
S a torony
A Holdnak köszön, e mennyei,
Bölcs omnibusznak.

A Hold sokféle tornyot látott,
Sohse sietett, sohse késett,
S nem riad,
Ha telnek e kis Föld-csillagon
Elrendelések.

Tán holnap már vérrel meszelten
Fog csillogni istenes őrünk,
A torony,
S a harcos multnak igéje zúg:
Halunk vagy győzünk.

Tán holnap már a torony hősibb
Vallását vallja vércse-multnak
S fiai,
A harangok, a még álmodók
Össze-kondulnak.

Csak a Hold fog tovább döcögni,
Mint majd a Föld is, ember nélkül
S a világ
Holdfényes torony-romok fölött
Mégis megbékül.

(1914. julius derekán.)

Halottan és idegenen.

Át nem léphető, gyorsan vert hidon
Tulról hozott és túlos az életem,
Olvadt csillag, zuhogó fényű,
De megfagyasztom, hogyha tetszik
S egy dölyfös éjen elhajítom,
Ha rátok ömlő fényessége untat.

Harcok, unom fáradt diadalunkat,
A mindig-fénylés s vallás terheit,
Mi még mindig talán magyarul
Legtöbb, legbúsabb erre itt
És mégis-mégis olyan elhagyott:
Életemet, ez olvadt csillagot.

Okos, fényszóró rendem nincs nekem
S olyan irigy, olyan áldástalan
Mindegyik és mindegyik Istenem
S olyan nehéz és kedvetlen a mámor
Lábamnak és fejemnek és szivemnek
S úgy nem tudnak engem méltón szeretni.

Tulról hozott és túlos drága semmi,
Életem, már beléd-káprázni
Úgysem tud, mint régen, a szemem
S én, rokona egész világnak,
Szeretője, vágyója, buzditója
Futok halottan és idegenen.

Szomorú hitvallás magamhoz.

Pók, pók, kerge pók én,
Ki nem tudom befonni magam,
S ki nem tudhatok kiszállni sem
Szilajan.

Mint magamat, úgy sajnálni,
Csak mást volna szép,
Üres fazék
A lelkem s nem elég a könnyem.

Sohse voltak a pillanatok
Ilyen szörnyű évek
S hogy vagyok:
E bűnöm még így nem utáltam.

És sohse volt e rettenet,
Hogy utált magam kell becéznem
S így biztatnom:
Hiszek neked.

Emlékezés nagy halottra.

(Jean Jaurès emlékének.)

Gyertek, akik igazán fájtok,
Hadd hallassam nektek a szivemet,
Ezt a némán dobogó átkot,
Ki gyilkolt-hőst próbál pótolni most.

Szaggassuk szét azt, ki ma ember
S számitsuk ki rab, bús mivoltait
S legyünk ostoba szerelemmel
Hozzá, ostoba vétkein felül.

Száznál több oka a magyarnak,
Hogy jó testvérnek vallják mindenütt,
S száznál több gyász annak a karnak,
Melynek békéért kellett hullnia.

Fáj a szivem s nehéz üzennem
És mindeneket meg nem mondhatok,
De nagy halott, ölt testvérem bennem
Úgy él, mint a Gondolat igaza.

Nehéz idők a jókat irtják
Gyönge bajtársak lágy sziveiből,
De maradnak, akik kibírják
Az időket, igazságot vevén.

Gyertek, akik igazán fájtok,
Hadd hallassam nektek a szivemet,
Ezt a némán dobogó átkot,
Figyeljetek és jól átkozzatok.

Az utolsó hidfő.

(Justh Gyula emlékének.)

Kevély, szabad magyar, királyi gőgű,
De fajod, néped és a fényes álmok
Hódoló, harcos, hős alázatossa:
Nagy temetések idején mentél el.

Vajjon a Halál békült sziven ütött?
S nem azt mondtad-e: Nincsen itt mit
[keresnem,
Világok csúf mulását nézni meguntam
S új világokra új kínokért lessek?

Fajod és néped rogyadozó lábbal
Az Úr csodáiért már nem is szitkozódik,
Nem imádkozik: önvére e vad partján
Tartja az utolsó hídfőt.

Jaj, hátha azért mentél,
Mert megindulván a Föld, Tenger és az Ég,
Megindulunk mi is mind te utánad
Magyar harcokat más csillagon keverni?

Szegény Zuboly emlékére.

Ha elmentél,
Okod volt rá s minden tettnél
Mondottál egy jó nagyobbat:
A Halált.

Csak hadd fájjon
Szivem e bolond hiányon,
Hogy nem látom bölcs-hunyorgó
Szemedet.

Százegy éjnek
Virrasztója, éber Lélek,
Most is bizton és Neked van
Igazad.

Kincs Gyula emlékének.

Fájt, hogy az arcod
Nagyon sima volt a ravatalon:
Hogy törölhette
Arcodról le a drága indulatokat
A Halál, ez a durva Hatalom?

Bús tűnődésed,
Gondod, búd, békéd és bölcs mosolyod
Hogy törölhette
Arcodról le egy bolond, semmi, hirtelen,
Egy ostoba, leső, percnyi dolog?

Fáj, hogy elhinni
Síma arcú búcsúd ma sem tudom,
S ha rossz szememmel
Téged, hasonlíthatatlan, összetévesztelek
És sírok a havas országúton.

Nóták piros ősszel.

I.

Piros Ősz, piros Föld, piros Ég.
De a gondolatok ma: kormok,
De a gondolatok feketék.

A gondolatok, a gondolatok.
Piros volt a Gondolat régen,
Ma pedig üszkös, sötét s halott.

Piros volt egykor a szerelem,
Piros volt a husvéti zálog,
Piros a rózsa a kebelen.

Piros a Nyár és a Nyár-utó,
Piros volt minden kis szerelem,
Mely lyány után volt nagyon futó.

A vér is piros akkor talán
S most tengerekben is olyan csak,
Mint bor-folt kis korcsma asztalán.

II.

Piros volt az Úr és a hóhér
S angyalok jártak le a Földre
Egy kicsi-kicsi, piros bókért,

És piros volt a magyar álma,
Mert a kenyér régen kenyér volt
S nem mennyekből lodobott málna.

Piros volt mi nagy törekvésünk:
Siessünk nagyon a magyarral,
Megkéstünk kissé, el ne késsünk.

Nagy magyar bánatunk piros volt,
Igazán igazunkban voltunk
S nem mi csináltuk, ami rossz volt.

Piros magyarság, be elkéstél,
Be rosszabbul mén most a dolgod
Minden régi semmit-tevésnél.

Piros szív, piros agy, piros bor,
Rosszul érkeztünk e világba:
Piros világ és mégis rosszkor.

Piros csók, hit és piros álom,
Sokadik Ősz fordított most meg
Keresztül milliom halálon.

III.

Piros Ősz, piros Föld, piros Ég,
De a gondolatok ma kormok,
De a gondolatok feketék.

A «dies irae».

Szakítni minden földi jókkal,
Kiabálni: le a bírókkal,
Le a Halállal, ki a csókkal,
Nem birkozni a birkozókkal,
El a tettekkel, csitt a szókkal,
De vitatkozni a valókkal
S fölhördülni egy sunyi bókkal.

Ha mégis csak megtart az Élet,
De szép volna ez néha szépnek.
De én már mégis így maradtam,
Fél-élő, de egy szakadatlan
S megférhetetlen síri katlan.
Sokan sirnak majd még miattam
S elsiratják, amit sirattam.
Alkonyulnak, mire virradtam
S igazaimat majd riadtan
Érzik majd egy véres piacban,
Hova befutottak inatlan:
Sokan sirnak majd még miattam.

S akkor szabad csak nekem menni.

Ásít a tükör.

Ásít a tükör,
Hogy gyáván belenézek:
Régi hitvesek búcsúzása,
Késések,
Unott ellenfelek vagyunk mi.

Ásít a tükör:
Egykor mint jó barátok
Bámultuk bámulóan egymást
S az átok
Közénk most fagyasztóan állott.

Ásít a tükör:
Egymást tán elfeledtük?
Milyen furcsák vagyunk, bámultak
Mi együtt,
Egymást nem lelő ismerősök.

Bóbiskálván lehajtott kardomon.

Mint a piros vér a fehér havon,
Visszáját úgy viritná szerte
Énem, e legnagyobb nagy-hatalom.

Úgy sorakoztatná, vértezve itt,
Ha lehetne, kemény attakban
Hős, régi szavait, vitézeit.

De most másé a vér, másé a hó,
És holnapig céltalanul fut
Betyár-ló, hős-ló, szép pej vagy fakó.

S ha lovamat mégis megnyergelem,
Ne űlj mögöttem, oh, sötét Gond,
Nálam mégis kisebb fejedelem.

Bóbiskolván lehajtott kardomon,
Engedem a világot futni
S visszafutni kérőn, hallgatagon.

S akkor megint világ lesz a világ
S mi, az igazi nagy hatalmak,
Kirójjuk rá a penitenciát.

A MEGNŐTT ÉLET

Ifjú szivekben élek.

Ifjú szivekben s mindig tovább,
Hiába törnek életemre
Vén huncutok és gonosz ostobák,
Mert életem millió gyökerű.

Szent lázadások, vágyak s ifjú hitek
Örökös urának maradni:
Nem adatik meg ez mindenkinek,
Csak aki véres, igaz életű.

Igen, én élni s hódítani fogok
Egy fájdalmas, nagy élet jussán,
Nem ér föl már szitkozódás, piszok:
Lyányok s ifjak szivei védenek.

Örök virágzás sorsa már az enyém,
Hiába törnek életemre,
Szent, mint szent sír s mint koporsó, kemény,
De virágzás, de Élet és örök.

A hivalkodó ember.

Csak az a fontos, ami: Én
S minden csak ezért történik
A Föld alatt s a Föld szinén:
Be nagy a hivalkodó ember.

Csak az a fontos: ki vagyok?
S itathatják a világot
Üres, ostoba vér-habok:
Be nagy a hivalkodó ember.

Csak az a fontos, ami: Én,
Halállal és Halál nélkül,
Holott mindenki halni mén:
Marad a hivalkodó ember.

Mikor a világ megveszett
S a minden-jók dögbe hullnak,
Tudom, hogy a legnemesebb:
Szegény, hű hivalkodó ember.

(1916.)

Az öreg Árvaság.

I.

Fiatalon indult s féktelenül
S büszkén, hogy egyedül és fiatalon,
Ifjú, szép magzatom, az Árvaság.
Árvaságom volt első diadalom,
Az Árvaság, mely megöregedett.

Milyen furcsa az ifjú Árvaság,
S hogy szereti magát akkoriban,
Milyen búsan szereti magát.

Néha-néha ok nélkül fölrian,
De nagy-bölcsen s erővel suhan át
A hittelenség áradt vizein
Az Árvaság, az ifjú Árvaság.

II.

Azután a múlások jöttek,
Az Árvaság kezdett megöregedni
S kezdett szivemnek lenni fájó semmi.

S hogy kerestem az asszonyt, aki fájva
Viritson az üres szomoruságra
S az Árvaságra fájdalmat derítsen.
De egyszerre csak: nincsen Isten
És aki van, nem nekem-való Isten.

Es mégis-mégis, öreg Árvaságom,
Lesz talán még valami, ami fájjon,
S büszkén fájjon, mint ifjui korodban
S könyörögve, de jobban
S nem gúnyjára az olcsó valakiknek.

S akik egy csöppet hittek
E nagy, szerelmes Árvaságnak,
Öreg Árvaságom, megáldnak.

III.

S megint jön a fájdalom és a sok.
S az asszony, aki úgy megváltozott
S jöttök, mindenkit pótló valakik:
Diadal, Nő és gőgös Árvaság.
S az Árvaság, mely megöregedett,
Emelt fejjel verdesi az eget,
Részegen issza az Élet borát
S újra-álmodja ifjukorát.

Láttam rejtett törvényed.

Rejtett törvényed, Uram, akkor láttam,
Mikor megint vigan szedtem a lábam
S megint nevetett a szemem
S az Élet teljes kórusa
Megint csak énbennem dalolt
S úgy buktam föl, mint buta holt,
Megfagyottan a teljességes nyárban
S fölöttem minden kórusok kórusa:
A Tied, a kegyetlen, zúgva zengett.

Kis Földeden, Uram, úgy dermedt meg
A Nyár s kivált az én nyaram,
Miként Könyvedben irva van,
Szive te sok nazareus szentednek.
Engem rohanó gőz-szekér
Vitt halottan holt reményhez Keletnek:
Megfagytam s lángolt a világ,
Megfagyott az én új ajándék-nyaram
S egy vad zápor a gőzösünkre paskolt.

Szép volt, Uram, szörnyű és tán igaz volt,
Dörögtek a fellegeid
S menny-köved százszor is üzent
Útszéli, tünő fáknak a magasból.

Egy-egy köved nagyon talált
És sohasem válogatott,
Melyik fa pusztul, melyik marad épnek.

Láttam, Uram, akkor rejtett törvényed:
Hogy mit csinálsz: azt Te tudod.

Himnusz a Tavasznak.

Hiszen harsogás a dolga,
Éhes, ékes nagy legény,
De sohse volt ilyen torka,
Ilyen harsány sohasem.

Óh, Tavasz, én úgy szeretlek,
Te nagy, zengő rosszaság,
Zsarolója pajzán kedvnek
S kongó jóság sohasem.

Himnuszod ritkán daloltam,
Mert hogy nagyon te vagyok,
Életem eltavaszoltam
S nem leszek más sohasem.

Óh, életeket fogyasztó,
(Most jobban, mint máskoron)
Életeket lelohasztó
Nem tudsz lenni sohasem.

A megnőtt élet.

Hatalmas, hős, sudaras multnak
Ágai, gyönyörű éveim,
E véres idő-mosolyok,
Igazi lombba most borulnak.

Méltó, nagy tavasza most ért meg
(Túl rémületeken s vágyakon,
Tavalyi kisértéseken)
Az én istenemnek: a Vérnek.

Az Élet szörnyűséges, gazdag
S az én kicsufolt, szent sebeim,
Mint rózsák piros májuson
Egy világ testén fölszakadnak.

Most, ime, itt az életemnek
Átkos és bús magyarázata,
Sejtő kínja, szédülete,
Dölyfe, — ime, honnan erednek.

De e tavaszt lombosan állom,
S megért mindent e megért tavasz.
S olyan nagy most az életem,
Mint óriás grimászú álom.

(1915.)

A szép Husvét.

Odukat és kriptákat pattant
S bús árkokig leér a szava:
Ilyen a Husvét szent tavasza
S ilyen marad.

Miért tudjon Ő az embervérről.
Mikor künn, a Tavaszban
Minden csoda csodát csinál
S minden drága fizetség megtérül?

Óh Tavasz, óh Husvét,
Emberek ősi biztatója,
Csak azt szórd szét köztünk:
Állandó a tavaszi óra
S ilyen marad.

Krisztus támad és eszmél,
Odukat és kriptákat pattant.
Van-e gyönyörübb ennél?

A rabbiság sorsa.

Pétere is ennen-magamnak,
Kakas-szó szólhat már ezerszer,
Dédelgetett énem, vén Mester,
Zsidótalan és szegény rabbi,
Soha-soha meg nem tagadlak.

Soha-soha nem állok rabnak
Őrjöngő népek közepébe.
Nem állhat az, kinek a vágya
A népek és az Isten népe
S a minden vágyak legszebb vágya:

Ez a világ legyen világja,
Ékes, vidám, aki, jaj, ésszel
Embernek mert jönni s meréssel
Szántja, gondolja el e Bolygót.

Nem mondom én, hogy tegnap jól vót
S mindig úgy lesz, hogy egy-két ember
Érdemlődik, kit szerelemmel
Vesz körül a krisztusi dőre.

De már ezért az egy párért is
És magunkért, rabbiságunkért
Előre az igazságunkért:
Csalatni, csalódni, előre.

(1915. junius.)

A Hold megbocsájt.

Savanyun, csonkán, nagy mezők fölött,
Talán tizedszer ilykép, megrabolt,
Balog utasként ballag át a Hold.

Arcán vén kópék fáradt mosolya
S alant szörnyedt, bús sóhajba vesző
Kinjaival mered föl a mező.

Forradásos mező, fukar, kopár,
Rothasztó testét gunyos, halk, hideg
Fényével a Hold öntözgeti meg.

S fagyos fényben a nagy hulla terül,
De messze szélén félénk vándorul
Egy lyány csókos férfiára borul.

Mintha sohse járt volna itt Halál,
Az Élet, ez az eltörött derék
Kigyós örömmel üti föl fejét.

S mert Földre nézni csókért küldetett,
A Hold ujjongva, bizón kiragyog
S száz halál-bűnért küld bocsánatot.

Dal a boldogtalanságról.

Minden, amiben hittünk,
Oda-van, oda-van, oda-van
És szerencsés
És boldog, ki csak önmagáért
Boldogtalan.

Mert minden oda-van,
Minden, amiben hittünk,
Zászlók, kiket ormokra vittünk,
Ma minden oda-van
S boldog, aki boldogtalan.

Boldog, aki boldogtalan,
Mert minden oda-van,
Oda-van, oda-van, oda-van.

Az ősz dicsérete.

I.

Evoé, Élet, be gyönyörű ősz jött,
Talán legszebbik ősze a világnak,
Ma, mosoly-csokrát szórom szét a számnak'
(Megint virul e búra görbedett):
Evoé, Nap, nincsen baj égen-földön.
Evoé, Vágy, a Mind igazolója:
Él az Élet s az Élet nem beteg.
Csuklástól csókon-megistenülésig
Élet, ma hallom csengőn a szavad:
Nem milliónyi ilyen-olyan ember,
De Ember az Isten igérete
S míg ember él, minden győzve halad
Teljesülésig, mit csak ember élt
S a legkülönbek szent vágy-zászlait
Továbbviszik a legkülönb maradtak
S Halál nincs a legfurcsább vágyra itt.
Evoé, Élet, be gyönyörű ősz jött.

II.

Ma belül és hősön élnek a hősök,
Igaz romlása nincsen semminek,
Az ősz megint csiklandós-szomorú,
Ragyogásos, nagy szívek a mezők
S ragyogásos, nagy mezők a szívek.

S ha fájtak a tikkadt, ősi legendák,
Hát új legenda kerül, ami lázaszt.
Talál a Vágy új legyürnivalót,
Rettegő bút és aggodalmat százat
S a vígságos, hatalmas Úr előtt
Az Élet mit öröm-földbe vetett,
Ma is drága és ma is szeretett,
Bár egy magyarul is megkötött sorsra
Minden egyéb ezerszer könnyebb volna,
De él az Élet s be gyönyörű ősz jött.

III.

Támadjatok föl, jól-figyelő ősök:
Én tömeg-Mának nem adtam magam,
Nekem az Ember egy folytonos ember
S nekem semmi ma sem vigasztalan.
Most építem vulkánakra a fészkem,
De fajtámra is mostan figyelek
S most hiszem el, hogy elhinni szabad,
Hogy milliókért élhet egy-néhány.
Dajka-nóták és tanító szavak
Fölzuhognak bíborban egybe forrva:
Sohse vághat rosszat az Ember sorsa:
Im, tábor vagyok gőgben, egyedül
(Be jól van vélem, minden, ami van)
Szívem napos, víg rétként elterül.
(Hallom, hogy az egész föld dübörög
És átkozódnak, kik máskor imáznak):
Ma mosoly-csokrát szórom szét a számnak,
Evoé, Élet, be gyönyörű ősz jött.

(1914.)

A Kraszna völgyén.

A Kraszna völgyén, hol a faluk
Így tavasszal bokréták,
Csináltunk rövid sétát
Boszorkányos, bolond kocsival:
Szép és különös volt az út.

Varsolcot, e vidám falut
Átgázoltuk vidáman
S hozzám illően bátran:
Be szép az Élet és a vidék
Szívnek és szemnek hogyha fut.

Készülés tavaszi utazásra.

(Élek-e én? — éltem-e én?)
Tavasz jön, nagy útra kelek,
Most minden ár elsöpri gátját,
Készítsétek az úti ládát.
Szabad vagyok, szomjas vagyok
S most indultok ti is ragyogva
Az Élet füttyét tul-zajongva,
Gyors, finom, szobás vonatok,
Télből Tavaszba ébresztők, tik.
Rómába is most készülődik,
Yachtját fűtteti a nagyúr
S Cook-nál jegyeztet a szegény.
(Élek-e én? — éltem-e én?)

A Halleluják már előre
„Föltámadt Jézus"-t berzenkednek,
Drága nedvek és drága kedvek
Kapnak csiráztató erőre,
S a tenger álmos, szép, nyugodt.
Az Élet indul mindenütt
És titkos, bűvös hegedük
Mindenféle nótákat pengnek
S a szonáták tréfásan lengnek
Hopszaszák és nóták között.
Bécsi valcer, gondola-dal,
Nigger tánc és francia dalka,

Kóló, csárdás ölelkezik
S minden más ének szent zsivajba,
A Tél megmaradott telén
(Élek-e én? — éltem-e én?)

Egy japán kert költözött hozzánk
S az illatot illatok hozzák.
Tavaszi széltől megzavarva
Ibolyás, nótás Nizza is,
De ibolyás s nótás nagyon
Magyar síkok sok fehér falva,
Népük künn sürög a mezőn.
S az Élet édes szomjusága
Tikkaszt, kerget dalokba vágyva
És mindenki ujakra készül
Mámoros, megváltó vitézül
S ha van baj is, segít a Nap,
Jó szó, szép hit, szánt akarat
S régi bajtársunk, a Remény.
Csatangolnak gyönyörű dámák,
Készítsétek az úti ládát,
Tavasz jön, nagy útra kelek.
(Élek-e én? — éltem-e én?)

(1917.)

ÉSAIÁS KÖNYVÉNEK MARGÓJÁRA

Ésaiás könyvének margójára.

1. Seirből kiált én hozzám is az Ur: „vigyázó, mit mondasz az éjszakáról, vigyázó, mit mondasz az éjszakáról?“ Ilyen hiábavalóság hát az ember isteni elméjének fényessége, hogy egy fuvalom által éjszaka lesz.

2. Hányszor kell még sirnia a szeretet és geniusz doboló vigasságának szünésével a Földnek, megromolnia s megerőtlenedniök a Föld népe nagyjainak?

3. Miért, hogy a föl-fölemelkedett Embert mindig visszarántja Valaki, kit Urnak is nevezek, Jehovának is, Rendelésnek is, Sorsnak is? Az ember már-már készül jónak és Istennek változni, de Perazim hegyén fölkél az Ur.

4. Mi jókedvet csinál az Urnak, hogy csak mutogatja az Embernek nagyszerü célját, az Élet egyenlő kibékülését mindnyájunkkal s a békének szivárvány-hidját? Miért keresi meg bennünk, mint a Gibeon völgyében megharagvásában, a mi ősi vadságunkat, hogy gonoszságainkat egymásra tüzelje?

5. Bizony a „kegyetlen hosszu Léviátán kigyó és a tekergő Léviátán kigyót“ ke-

mény, nagy és erős fegyverével nem látogatja meg senki. És a „veres boru szőlőt“ vérrel öntözi most megint az Ur. Oh, miért olyan szeretetlen és boldogtalan az Ember, ki ugy kivánja a szeretetet és boldogságot? Vigyázók, hiába vigyáztok, oh, jaj, vigyázók, hiába vigyázunk, mert ujra és ujra leesik a sárba az Embernek arca.

Hozsánna bízó siróknak.

Mindig volt titkos, valamis
Názárethje az emberi Jónak,
Honnan elindult könnyesen,
Dagadón, szánva bús milliókat
És soha nem ölt meg iszap
Bátor, nagy vizű s tiszta folyókat.

Folyók, szívek, ne féljetek
S bénult szívem se, te, ki eddig
Nem merted elég könnyesen
Mélyítni szent folyóknak a medrit.
Az emberek a siratást
A Jó álmáért is megérdemlik.

Dagadjatok meg, szent folyók,
Szivek, kik még hajléki a Jónak,
Sirjátok ki könnyeitek,
Hozsánna ma a bízó síróknak,
Hozsánna, bízó Tegnapunk
S hozsánna neked, szent árú Holnap.

Menekülés az Úrhoz.

Be szép a régi kép, a tiszta,
Be szép volt a világon élni,
Be szép volt az a lázadó,
Mégis uras, szent Össze-Vissza.

Imádkozni is tudtunk néha,
De mindenképp Istené voltunk,
Nem-akartan és nem-tudón
Legbőszebb óránk se volt léha.

Be szépeket elhittünk akkor,
És a Poklot hogy elfeledtük
És most a Pokol muzsikál:
Fülünkben száz és szörnyű akkord.

Megszakadt szép imádkozásunk,
Pedig valahogyan: van Isten,
Nem nagyon törődik velünk,
De betakar, ha nagyon fázunk.

Imádkozzunk, hogy higyve higyjünk:
Van Isten, de vigyáz Magára,
Van Isten s tán éppen olyas,
Kilyenekben valaha hittünk.

Adjuk Neki hittel magunkat,
Ő mégis csak legjobb Kisértet,
Nincs már semmi hinnivaló,
Higyjünk hát a van-vagy-nincs Úrnak.

Mert ő mégis legjobb Kisértet
S mert szörnyüséges, lehetetlen,
Hogy senkié, vagy emberé
Az Élet, az Élet, az Élet.

Adja az Isten.

Adja meg az Isten,
Mit adni nem szokott,
Száz bús vasárnap helyett
Sok, víg hétköznapot,
Adja meg az Isten.

Adja meg az Isten
Sirásaink végét,
Lelkünknek teljességes,
S vágyott békességét,
Adja meg az Isten.

Adja meg az Isten,
Bár furcsa a világ,
Ne játsszak, ölő, gyilkos,
Cudar komédiát,
Adja meg az Isten.

Adja meg az Isten,
Mit adni nem szokott,
Száz bús vasárnap helyett
Sok, víg hétköznapot,
Adja meg az Isten.

«Te előtted volt.»

«Jaj a pásztoroknak, kik elvesztik és elszaggatják az én mezőmnek juhait, azt mondja az Úr» . . . «Én Uram . . . én pedig nem utáltam meg a te utánad való pásztorságot és a háborúságnak napjait nem kivántam, te tudod: ami az én számból kijött, te előtted volt . . . »
(Jeremias siralmai.)

«Te előtted volt» mindig szálló,
Sokszor síró és néha riszáló
Szegény szava az embereknek:
Ha sohse szerettél: szeress meg.

Tudod, Uram, hogy mostanában
Ólom-tűzek égtek a számban,
Kiálthatnék, hallgattam mégis,
Tudok mindent, hallgattam mégis.

Hatalmat, Te, másoknak mértél,
Túl az aranynál s túl a vérnél.
Egekig a fák sohse nőnek:
Viszed már számadásra őket.

Nekem, együgyübb pásztorodnak,
Azt add csak, hogy ne legyek rosszabb,
Ne hazudjak s az igazról is,
Óh, kevés szót az igazról is.

Tréfál a kezed? Játszik? Büntet?
Nem utáltalak meg — bennünket:
«Te előtted volt», Te csináltad
S én úgy teszek, ahogy kivántad.

Nem untam meg pásztorod lenni,
Nézni, hallgatni vagy szeretni
S éltem csak akkor csapnám hozzád,
Ha nem orcám volna az orcád.

A nagy Hitető.

(Elolvasandó Máté Apostol evangéliuma.)

Költők költője, gyermek halálig,
Ha körülfogtak bitóbánatok,
Drága, isteni Együgyüséged
Csak ennyit szólalt fojtott sirással:
Harmadnap föltámadok.

Néped nem volt s papi-fejedelmek
Mégis aggódtak, hogy majd mit mivel
Egy zavaros beszéded visszhangja
Már gyülő-seregével Igédnek
S nagyra-nőtt sziveivel.

Megint a jó Pilátust keresték
Sápadtan minden farizeusok:
Adjon a sirhoz több katonát még,
Mert bolondok, csalók és varázslók
Az eféle krisztusok.

És pénzt vevének a katonák föl,
Koporsód száját akik őrizék,
Mert hátha mégis csak föltámadnál
S amit vértajtékos, szép szád mondott:
Égi s ezernyi igék.

Minden költők közül te kaptad
Keresztek és bitók legjobbikát,
Mert minden költők költője voltál,
Kiben istenien oldódtak meg
Legemberibb, legalázóbb igák.

Oh, be szép a te neved, szép Krisztus
S így árulkodtak: «a nagy Hitető»,
Igy árulkodták Pilátusnak
Ma is nagyszerű példaságod:
Isten, Torony és Tető.

Nagy Hitető, sokan veled tartunk,
Nagy Elárult, úgy fáj, hogy itt vagyunk,
Úgy vágyjuk jég-ajkunkra az ajkad
S mondani te Együgyűségeddel:
Harmadnap föltámadunk.

Kicsoda büntet bennünket?

Halottak-e már a halottak
Bennem és künn-künn, szerte-széjjel
S volt-e Élet, vagy csak megloptak
Bennünket
S a Sors csak meglopottat büntet?

Nézem most már förtelmes kéjjel:
Mik az élők, mik a halottak,
Mit hoz a nappal és az éjjel
S bennünket
Milyen ellógott Isten büntet?

Mik a jelenek s mik a voltak,
Mik jönnek az északi széllel,
Mi üt ránk ma és mi lesz holnap,
S bennünket
Szülőnk gerjedelme mért büntet?

Bennem és künn-künn, szerte-széjjel
Halottak-e már a halottak
S alusznak-e nagy gödrű méllyel
S bennünket,
Igazakat, ki a Gaz büntet?

A Titok arat.

«Láték egy asszonyt ülni egy veres fenevadon, . . . melynek hét feje és tíz szarva vala . . . és az ő homlokán ilyen név vala megírva: Titok. . .» (János jelenései 17.)

Aratja a földet a Végzet:
Nagy aratás van, sokasodik
Kereszt és tarló
S aki eddig az égre nézett,
Hűlt orcával ma sárba hajló.

S ki a szentek véréből ivott,
Szilajul, veres fenevadján
Nyargal részegen
A szörnyű asszony, a Titok
S minden ugrása száz tetem.

Vörös bársonyban és skárlátban
Nyargal és dermesztően kacag
S meghalt a lélek
S így rosszab, mint holtan a sárban
S ez rosszabb halál, mint az élet.

Mind őrülünk, arat a Titok,
Halott lélekkel botorkálunk
S az asszony kacag,
Ki a szentek véréből ivott:
Fúl az ember s ő arat, arat.

Virágos karácsonyi ének.

Óhajtozom el a Magasságba,
Nagy a csúfság idelenn,
De van Karácsony, Karácsony,
Istenem, én Istenem
S ember-vágy küldte Krisztusunkat.

Két gerlicét vagy galamb-fiókát,
Két szivet adnék oda,
Hogyha megint vissza-jönne
A Léleknek mosolya
S szeretettel járnánk jászolhoz.

Krisztus kivánata, Megtartóé
Lázong át a szivemen,
Mert Karácsony lesz, Karácsony,
Istenem, én Istenem,
Valaha be szebbeket tudtál.

Óhajtozom el a Magasságba
Gyermekségemben kötött
Minden szűzséges jussommal,
Mert az emberek között
Nem így igértetett, hogy éljek.

Követelem a bódító álmot,
Karácsonyt, Krisztus-javat,
Amivel csak hitegettek,
Amit csak hinni szabad,
Csufság helyett a Magasságot.

Lábainknak eligazítását
Kérem én szerelmesen,
Karácsony jöjjön, Karácsony
És száz jézusi seben
Nyiladozzék ékes bokréta.

A csodák föntjén.

(«... Mikor a harmadik angyal trombitált volna, leesék az égről egy nagy csillag,... a csillagnak neve pedig üröm... És mikor az ötödik angyal megfuvallotta trombitáját... csillag esék le az égről, melynek adaték a mélységes kutnak kulcsa... Annakokáért az napokban keresik az emberek a halált, de nem találják meg azt és kivánnak meghalni, de a halál elmegyen előlük...» János jelenései 9. 10.)

Csillag-zuhitó angyal-trombiták
Piros hangjára addig-addig lestem,
Mig megérkeztek a káprázatok
S csodáit küldi, pirítva a testem,
A nyolcadik angyal: a Láz.

Minden rendestől eltéptem magam,
Szemem prédáit mind összezilálom.
Életem száz mással elegyitem,
Csapdoshasson vitézül föl az álom
S száz színű álom-rettenet.

Csodálatos, képes rettenetek
Szent zavaros kora, ime, szakadt rám,
Ulnek bennem viziók és valók
Szerelmesen, fájón összetapadván,
Hogy minden: ugyanegy legyen.

Így, az üröm és halál-vágy után
Teljességessé, fantomossá válok,
Reggelt, oldást, bizonyt nem keresek
S leráztam a csak-ez és csak-egy jármot:
Már minden mindent vállalok.

A Láz és én vagyunk ma a világ,
Nem sietek, mert már el ugyse kések,
Csillag-zuhitó angyal-trombiták,
Száz élettel fölérő jelenések
Visznek csodák föntjére föl.

Volt egy Jézus.

Szent elgondolás: volt egy Jézus,
Ki Krisztus volt és lehetett
És szerette az embereket.

O mondta: fegyvert a fegyverrel
Győzni s legyőzni nem szabad:
Jézus volt, Krisztus: legigazabb.

Az emberek úgy elrosszultak
(Hiszen nem voltak soha jók):
Most Krisztus-hitünket csufolók.

Pedig ma is élhet. Föltámadt,
Ki Krisztus és nagyon nagy úr,
De él másképpen és igazul.

Járj köztünk, drága Isten-Ember,
Tavasz van, nőnek a gazok
S kevesek az igaz igazok.

Úgy látlak, ahogy kigondoltak:
Egy kicsit véres a szived,
De én-szivem egészen tied.

Nem csinálsz házat.

(«... Fölálla azért Dávid király az ő lábaira, és monda: Halljátok meg szómat atyámfiai és én népem! Én magamban elvégeztem nagy szívem szerint, hogy az Úr szövetsége ládájájának nyugodalmas házat csináltatnék, és a mi Istenünk lábainak zsámolyt; hozzá is készítettem vala mindent, valami szükség volna.

De az Isten engemet megszólíta és mondá: Nem csinálsz te házat az én nevemnek; mert hadakozó ember vagy, sok vért is ontottál immár...» Krónika I. könyve. 28.)

Szabadulás fény-sáva olyan vékony
S a Halálig sem jutottam el,
Azután meg nincsen hajlékom
S hajlékot az Úrnak sem építettem
És itt állok hitetlen.

Harcaimnak emléke sem remegtet,
Tán helyettem járt itt valaki,
Aki bűnös csodákat kezdett:
Nézem és nem ismerem meg az arcom:
Ez az én híres harcom.

Csetepatáztam örökkön az Úrral
S pár zsoltárát megírtam talán
S beszélik, hogy jöttem sok újjal,
Beszélik, hogy megbántottam sok régit,
Beszélik, így beszélik.

Nem férfi az Élet, de léha asszony
S még hogyha az Úr is int felé,
Nincs, amit lelkére aggasson
Az Úrnak s az urának sohse épít
S nem csinál semmit végig.

Óh, Élet, Asszony s előtte Halálnak,
Te rangos, ősi, nagy Félelem,
Hol van jó küszöbe a háznak,
Melyet az én Uramnak építettem,
Magamnak építettem?

Ha harcért jár ez, hajh, miért harcoltam
S miért volt a kiontotta vér?
Vagy átkozott vagy bolond voltam:
Házam nincs és idegen az én arcom:
Ez az én híres harcom.

(1914.)

A szétszóródás előtt.

És áll (az előbbieknek) helyébe egy utálatos . . . és békességnek szine alatt csalárdul cselekszik azzal és elmenvén győzedelmet vészen kevés néppel. Elfoglalja az országnak gazdag részét . . . zsákmányt, prédát és gazdagságot oszt az ő vitézeinek és gondolataival forgolódik az erősségeknek megvételek felől, de azt ideig eltitkolja. (Dániel könyve 11.)

Hát népét Hadur is szétszórja:
Szigoruabb istenek ezt igy szokták,
Miként egy régi, bánatos erdélyi
Prédikátor irásba rótta
Keresvén zsidókkal atyafiságunk.

Jöttünk rossz erkölccsel rossz helyre,
Volt utonállók új utbanállóknak
S míg úrfajtánk egymást s a népet falta,
Tunya álmainkat jég verte
S még a Templomot se építettük föl.

Helyünkön meg nem tudtunk állni
S ide kerültünk, ez kezdeti átkunk.
Ma már nem mienk paráznás vérünk sem,
Jöhet a helyünkre akármi:
Megöltük és kibűnöztük magunkat.

És mi nem leszünk majd szétszórva
Árvult, de mégis győzedelmes fajta:
Minket korszakok tűz-dühe nem edzett
S fölolvaszt a világ kohója
S elveszünk, mert elvesztettük magunkat.

És most már.

És most és most már
Nincs bennem avas ijjedelem,
Rosszabb már nem jöhet a rossznál:
Elfelejtem s tán kiheverem
Lóditván magam ölből-ölbe.

Kik fajuk óvták,
Óh, mindig így cselekedtenek:
Csalódott s fáradt pátrióták,
Hajszolták maguk sok-sok beteg
Mámorba, feledésbe, csókba.

Törő, sok szirtnak
Nem kinálom immár a fejem,
Bús csodák és sorsok lebirtak,
Ilyenkor legszebb a szerelem
S igaza volt Antoniusznak.

Elvész az ország,
Ha elfogytak az aszkéta szivek
S fájdalmaim testem mért rontsák,
Mikor nincsen minek és kinek
S zsongitó asszony-ölek várnak.

Biblia mondja:
Pusztuló nép jó vezérei
Mind-mind a bujaság bolondja,
Ha már nem tud szépen vérzeni
S pusztulás hív paráznaságot.

Hős fajom döglik,
Hiába harc, hiába fájdalom,
Hiába gőg, hagyjuk a többit:
Kötél szakadt és én vén hátamon
Bizsergő vágyak poklát érzem.

CERUZA-SOROK PETRARCA KÖNYVÉN

A nagy Hid.

Nagy Hidnak szép, támos hajói,
Ti, Életen ringva átvivők,
Ma nektek fogok gyónva gyónni,
Tegnapi és mai nők
És talán holnapiak.

Távozó léptű férfi-ember
Nem tud átalmenni a folyón,
Csak kapcsolódó szerelmekkel
S hazugúl is ragyogón
S igazán is hazugúl.

Vertem a nagy Hidat ragyogva
S mint a régi, ős szerelmesek,
Úgy gondolok az asszonyokra:
Egyik se volt kevesebb
És többet egyik sem ért.

Ring a nagy Hid s a másik partot
Mikor érem el már, nem tudom,
De hálásan emelek arcot
Itt is, ott is az uton,
Édes, ringó átvivők.

Vörös tele-Hold emléke.

Hegy mögül mikor vörös tele-Hold
Ébredt,
Az alkonyon (már három éve lesz)
Elébed
Csöndesen beteg szivem lehullott.

Mennyi minden száguldozott közénk
S üzte
Vörös Holdkor, sok tévedt alkonyon
A tüzbe:
Hamvadunk még, vagy már elhamvadtunk?

Ceruza-sorok Petrarca könyvén.

Itt az írás: nem legényes sorok,
Régi epedések, régi torok
Búgása bőgött így ezelőtt,
Így irtak a hajdani nem szeretettek,
Így irtak a régi, bús szeretők.

Nem azért írok, hogy fordítsd felém
Fehér orcád. Oh, már beérem én,
Ha torkomon buknak a szavak.
S szám kérdeni, kérni se, mást sohse merne,
Mint a sirást és sirni talán szabad.

Boldog vagyok, mert nagyon szenvedek
Boldog vagyok: érted vagyok beteg.
Halálra szánt, mint rég ezelőtt,
Mint régen a hajdani nem szeretettek,
Mint régen a régi, bús szeretők.

Még fájóbb könnyek.

Siró szerelmek gyötrő útja,
Nem látom még mindig a véged,
Pedig már nagyon maradoznak
Boldog és tavaszos vidékek
S az út is már egyre sötétebb.

Valahol meg kellett vón' állnom,
Egy elhagyott, víg leány-arcnál,
De nekem a könnyek kellettek,
Mindig a könnyek minden harcnál
S most már a megállás sem használ.

Most már járom kálváriámat,
Volt arcok utánam köszönnek
S vén szivemre, míg botorkálok,
Kegyetlenül, gúnyosan jönnek
Új szerelmek s még fájóbb könnyek.

Ki várni tud.

(Küldöm, ki érti.)

Tartsd magad,
Sors, Élet és Idő szabad
S ki várni érez, várni tud.

Várni tud,
Kinek ön-énje nem hazug
S nem hord össze hetet s havat.

Tartsd magad,
Mert most az a leggazdagabb,
Ki várni érez, várni tud.

Uzsorás kölcsönök váltója.

Szerelem, óh uzsorás kölcsön,
Föl-fölesdeklő napjaimnak
Rosszkor érkezett drága rossza,
Mégis — mégis csak visszahozza
Nagy fizetségeit a kínnak
Egy-egy boldog, hitető napod.

Tudom, hogy vénülőn adózni
Kicsit szégyen a szerelemnek,
De a szégyen szerelmes lángja
Festi vénségem ifjuságra
S boldog napokon elpihennek
Boldogtalanok zavarai.

Engem megillet, mit küzdésben
Ifjúságom balgán mulasztott,
Parázsos, hivő, csókos órák,
Könyörületek, nagy adósság
S mámorok, melyekbe fulasztok
Üres, fekete emlékeket.

A fogyó Hold.

Merre jár most a fogyó Hold,
S boldog töltjén hogyha nézte,
Megállott a szivverése
Valakinek egy pillanatra?

Merre jár most a fogyó Hold,
Merre járhat most az Élet,
Tengert bámul, hegynek téved,
Vagy csöndes erkélyre int el?

Merre jár most a fogyó Hold,
Meredt szemmel most is nézték
Az ég e rokkant vitézét,
Kit olyan ó s jó ketten nézni?

Merre jár most a fogyó Hold?
Ifju hitek, vén emlékek,
Bünös üdvök, üdvös vétkek
Fogyó, rokkant, hű katonája?

Kár volna érted.

Futó sorból rontva kidőlten,
Nem is vagyok talán már,
Nem is lehetek az Időben.

Jóság-rohamaim is fogytán
S úgy nézek messzeségbe,
Mint vén juhász hajolva botján.

Igen: bot, egy kicsit koldusbot,
Hideg és fáradt nézés
S ott hagyott, szegény ősi jussok.

Ki társam lenne, nekem nem kell
S vágyottam nem vágy társul
S aggulok éhes szerelemmel.

Se jó, se rossz, se bús, se víg már:
Becsületes válasz megy:
Kár volna érted, hogyha bíznál.

Engem kinullázott az Élet,
Én már dacból se adnék
Bárkinek is meleg hűséget.

Csoda-percnek kellene jönni
S mert nem bizok csodákban:
Csókollak, de el kell köszönni.

Én bús ibolya-vetésem.

Tévedt, egyetlen szónak villáma
Nem csapott rád, óh, nagyon érzem
S itt búsulok a jégverésen,
Holott csak egy szó nem talált meg,
Én asszonyom, ibolya-vetésem,
Egy szó, kit más nem mondhat senki.

Pedig a neved sem menthetted ki
Szavaim nyári viharából
S messzi villámokként cikkáztak
Mégis a szavaim, és fáztak
Egy szóba állni s csapni elébed.

Ez az egyetlen villám a vétek,
Minden és minden-rontó semmi:
Féltem, hogy valaha is tudjad,
Milyen egy és jó tudnék lenni
Túl a nyáron és jégverésen,
S jaj, ez az egy szó nem csapott le,
Én asszonyom, bús ibolya-vetésem.

A tavaszi szív.

Kalimpál és kalimpál és
Kalimpál kicsit bután
Esős, áprilisi hajnalt,
De még jobban délután,
De még jobban későn, éjjel:
Ilyen a tavaszi szív.

Nem bizném rá egy garasnyit,
Nem bizném rá egy garast,
Mert az áprilisi hajnal,
Rég kipróbáltam, ravasz
S szivünk viszi ravaszságba:
Ilyen a tavaszi szív.

Amit írok, az se hűség,
Április van, szív oson,
Minden háborúnál vénebb
Hadakozik okoson,
Szerelem jön holt-testekre:
Ilyen a tavaszi szív.

Összebuvó félelem órái.

Bennünk pogány, víg násza van
Esztelenül szép gyermek-hitnek,
De néha-néha ezt a nászt
Az összebuvó félelem
Isten-órái szentelik meg.

Szerelmetes szomoruság
Foszlott felhőjü leple hull ránk
Szorongatón és gyászosan
S ha két-felé szakaszt a Föld
Bennünket: mégis összebujnánk.

Ekkor nincs senki — : mink vagyunk,
Két-eggyek és egymásra leltek,
Két búsitottak, búsitók,
Két tapadó, két üldözött,
Két legéhesebb, árva gyermek.

Ezek az órák feketék,
De a gyémántnál ragyogóbbak,
A mosoly-nász csillagai,
Halhatlan untság-kergetők,
Szent emlői a boldog Jónak.

Mézként pereg szorongatott
Szívünkből könnye terhes kedvnek
És tart a nász és tart megint,
Szemeink öröm-hitesen
Megint-megint összenevetnek.

Óh, összebuvó félelem,
Óh, öröm-féltő, gyászos órák,
Fényes, fekete csillagok,
Kik reánk a nagy edzülés
Babonás új s új hitét szórják.

Talán Hellász küldött.

Asszony, szépséges és rontó,
Köszönöm, hogy fölébredtél nekem
S néhány boldog hetem
Úgy élhettem, mint egy szerelmes és bölcs.

Hellászi bölcsek és költők
Nagy életét élhettem egy kicsit,
Kiknek szivét viszik
Magasba: finom és rózsás hetérák.

Öledbe, szent ájulásim,
Vagy Életről és Szépről dús viták,
Vagy csók-komédiák?
Nem tudom ma már, melyik volt több és szebb.

Mintha Hellász küldött volna,
Hogy hadd beszéljen egyszerre velem
A Nő, a Szerelem,
S ma más ajkai a bölcseségnek.

Mindenkit el kell temetnem,
De Téged, az asszony-előkelőt,
Ha lesnek temetők,
Nem tudom, hogy kiként temesselek el.

Vándor, téli Hold.

Este volt, idegenben távol,
Tarka, rossz népek jártak és szerettek
S mi bucsuztunk, szólván így:
Ölelkezniök kell a jobb embereknek,
Hiszen olyan ritkán lelik meg egymást.

Én őriztelek s őriztél-e engem,
Két jobb embernek őrizted-e sorsát?
Nagyon kis boldogság
Permetezett a mi fejünkre.

Talán te voltál, aki megbántad
Találkozásunk és bátor vágyad,
A cél-vevésünk s a botor hitünk.
Tudsz-e még hinni?
Próbáld meg s jól lesz: hiszünk.

Nekem a tele Holdak,
Az együtt-nézettek
Szépek lesznek, mert szépek voltak
S a fogadásunk.

Nekem ma sem egy útált, ócska folt:
Megbolondulnál, ha tudnád,
Miket juttat eszembe
A vándor, téli tele Hold.

TOVÁBB A HAJÓVAL

Mégsem, mégsem, mégsem.

Fölgyujtogattam minden hevülésem,
S hideg szemmel is megvizsgáltam magam:
Hitem, harcaim, bús kétkedéseim.
Jaj, hogy nem szabad mégsem, mégsem,
[mégsem
Beléd oldódnom, szent, gyötrött Sokaság.

Nem csillapítnak könnyes vigaszaid
Csillapító, nagy együtt-szenvedésben,
Vérző, egyszerű meghajlásra a Sors
Nem tud rábirni mégsem, mégsem, mégsem —
Külön szenvedek emberként, magyarként.

Százszor próbáltam elűzni sejtésem
S megharagvásom sötét démonait
S úszni az áradt, együttes vizeken.
Jaj, hogy nem szabad mégsem, mégsem,
[mégsem —
Külön utálok s külön nem enyhülök.

Bár teljesednék jámbor bizakodók
Golgotás hite nagy teljesedésben,
Bár megszépülne jobbulna a világ.
Úgy fáj ez a Most s mégsem, mégsem
[mégsem
Szabad beállnom hivőnek hitetlen.

Áldozás piros kedvvel.

Most mikor a nagy inogások
Sápadt képe rezeg a Földön,
Szív-serlegem kiteszem, Uram,
S piros kedvét, ime, kitöltöm.

Szamár üzőimre nem nézek,
Rongyos életemre vigyázok,
Tudom én jól, én jó Istenem,
Mi ilyenkor az óhajtásod.

Élni, élni hiteket osztva,
Élni, élni s éltetni tudni,
Hogy teremtő s tartó nagy eszed
Ne fogjon az Emberben bukni.

Éljünk, éljünk vigan, szilárdul
S ha elhullnak milliók, mások,
Vegyük át vigság-örököket
S most, mikor a nagy inogások,

Alkuvások, eligérések
Sápadt képe rezeg a Földön,
Szív-serlegem kiteszem, Uram,
S piros kedvét, ime, kitöltöm.

Már előre rendeltettem.

Álom-mázsát hordok magamban
S mint ragyogó, súlyos kísértet
Nézegetem a maiakat
És imádkozva látok, mérek.

Ha mikor én álomba botlok
(Nehéz az álom mostanában),
Mindig aféléket képzelek,
Hogy az Élet izlik a számban.

Hogy az Élet izlik a számban
S szivem vérétől messze-messze
Csörgedeznek kicsi patakok
Én szivemnek vérével festve.

Valahol mintha fönt-fönt volnék,
Érc-oszlopok s gránit-bálványok
Szilárd talpazatát érezem:
Valamely Isten-fejen állok.

Állok, várok, nézek riadtan,
Sehogysem bizok az Időben
S a fájdalmaim kiömlenek
Áradt tavasz-vizekként bőven.

Testem, ez a szent, kényes szerszám,
Mint valami ördöngős posta
A Most-Idők rémületeit
Előre és magával hozta.

Sajnálom szegény fiukat.

Szegény fiuk, kiknek hallanotok
Csak megvénült könyveinkből lehet,
Mit sugnak az éji Szajna-habok.

Évezred halt meg, nem csak ezredek
S tőletek egy szent Világ elmaradt
S benne Szépért-kóborló emberek.

Az élet él, újul, győz és szalad,
És nektek hát tudhatni sem lehet:
Milyen szép volt, milyen tágas, szabad.

Csak megvénült könyveinkből lehet,
Csak őrködő emlékünkből szabad
Kisejteni a volt szebb éveket.

A szenvedésnél többet.

Mikor az átkok átka zúg,
Milyen hazug
A szenvedés:
S a szenvedés milyen kevés.

Óh, többre és sokabbra vár,
Mint a Halál,
Öreg hívünk: —
Sokabbra vár beteg szivünk.

Mert most a Szó olyan legyen,
Mint a Hegyen
Krisztus Szava:
Évezredek hője, hava.

Ki jót beszél, Krisztust beszél,
Szörnyű a szél
S vitorla nincs:
Krisztus kell, ajtó és kilincs.

S Halálnál többet adjatok,
Égi Nagyok: —
Mert szenvedés,
A szenvedés bután kevés.

A bűnök kertjében.

Bűneit egy csupa-vágyás, vén csontnak,
Szeresd, sajnáld a bűneimet,
Csak azt szeretem s annak hiszek,
Ki a bűnöket sírva szereti.

Nagy bűnökben virágzik el az Élet
És Jézus is szerette, szegény,
Kezét tartani a bűnös fején,
Mert illatos a bűn, mint a virág.

Hiszen a bűn mindig egy jajkiáltás
A Sors felé, hogy mért nem marad
Az ember mindig tiszta s szabad,
Vadba beoltott, nemes rózsa-szem.

Óh, bűneim, bár csak megtartanátok
Annak, aki megbocsátni tud,
Ki csöndesen bízó, nem hazug
S bűneim kertjét mélán járja be.

Nyögök s mind terhemmel.

Nyögök s mind terhemmel
S aztán nagy, visszatért
Élet-szerelmemmel
Kivánkozok a tegnapba.

Óh, határtalanság:
Nincs Mult, Jelen, Jövő:
Egymásnak átadják
Ó üzenetüket az évek.

Bátor jaj nélkül.

Büntetem magam egy kacagásért,
Egy feledt óráért kinzom magam:
Minden, amiért illett örülnöm,
Oda van.

Emberségek s a javuló Holnap
Hitébe ömlött nagy szerelem
Tört-szédülten zuhant a mélységbe
Le velem.

Együtt-fájok zúzott hitekkel,
Reménytelenül roncsok alatt,
Egy bátor jajjal tán megkönnyülnék
S nem szabad.

Ugrani már: soha.

Megállok pihegve, űzetve,
Ugrani nem fogok tüzekbe,
Ugrani már: soha már.

Megállok s úgy állok, úgy állok,
Miként a három szent királyok,
Kik Krisztustól jöttenek.

Pokoltokból semmit se hoztam.
S amim csak volt: szét-elosztoztam.
S nem kell nekem semmi sem.

Állok egy kifosztott lélekkel,
Drága, megrabolt emlékekkel,
De siváran, savanyun.

Adjatok egy jobbik világot
S akkor talán másképpen látok,
De adjatok: de hamar.

És külömben mindennek vége,
Megállni: sorsom tisztessége
S ugrani már — soha már.

Távolról a Mostba.

Úgy ötven évről nézhetni a Mostra.
Be boldog lesz, ki majd megmosolyogja
Vergődő, zürös, mai életünket
S úgy látja, ahogy látni kellene:

Föltörni indult, tébolyos zene,
Lelkek nagy csődje, jövők szomjusága.
Be boldog lesz, ki majd messziről látja
S szól majd felőlük bölcsen, hidegen.

De ma szenvedünk mind-mind idelenn,
Magyarul pláne még különösebben,
Ki több jóságban, ki több őrületben,
De élni semmiképpen sem vidám.

Hát eloldalak, béklyós paripám,
Szaladj bele a meg nem ért Jövőbe:
Úgy fáj a Most és én úgy fájok tőle.
Be jó volna visszatekinteni

Úgy ötven évről nézhetni a Mostba.

A szamaras ember.

Be szép, ha nem is igaz, hogy ment:
Virágosan, szamárháton és sirva.
A Biblia irja,
Hogy Nagypéntekre nem is gondolt,
Csak ment, ment és a szive szomj volt

Ilyen szomjas szivekkel járják
Azóta is, és pálmák nélkül
Gyorsult kálváriáját
Az Életnek s mit tőle kapni,
Szamárháton annyi, de annyi
Vitéze a Jónak.

Be szép: pálmák napja holnap
S e vén legenda megderül:
Tán kerül
Ezután is szamaras ember
Másokért küzdő szerelemmel.
Hiszen úgy kell, kell a szamárság.

Jézus, Tavasz és Jeruzsálem:
Be régi-régi történet ez,
Ámen, ámen.

A Mindegy átka.

Sorakoznak s elfutnak a hetek,
Mintha kórház-szagtól futnának.
Talán nem volt soha ilyen beteg
Az Élet, mely szennyesen bukdos
S nem tud eljutni tiszta kuthoz.

Máskor se volt itt élni jó dolog,
De viharok sürübben jöttek
És többen voltak zúgó bátorok.
Most már a reménytelen Mindegy
Tulságosan meggyőzött minket.

A Mindegy, mi ma mindent összetör,
A lágy ujjakat összefonja,
Hogy nem szorul össze az ököl.
S hogy itt még valami teremjen,
Gyertek, menjünk a Mindegy ellen.

Igenis: kell a bátor lobbanás
S nem élet, hogyha nem kiáltjuk,
Hogy minden vannál mindig jobb a más.
Gyujtsuk ki jól a sziveinket:
Csak azért se győzhet a Mindegy.

(1915.)

Megmaradok virágos mezőkön.

Virágosak bár ma is a mezők,
Elmaradtak a híg gerjedezők
S csak a gyűlölők dűhe gyűlt meg.

Lelkendezők hangos hadja szaladt
Utánam a nevető Nap alatt,
Jó voltam nekik: dicses és bátor.

S mégis és mégis ma vagyok: Magam:
Olcsó szegődtek hadja odavan
S gyönyörüen és sokan üldöznek.

Ez a királyi: a számüzetés,
Ez a királyi: büszke megvetés,
Mikor eliszkol az olcsó gárda.

Szeretem, hogy így majdnem egyedül,
Bolond szivem még egyre hegedül
S megsokasodtak vad üldözőim.

Igy jár az ember, aki valaki,
Igy kell bátoran, szépen vallani:
Egy ál-barátnál száz dühödt inkább.

Életem: vallás, gőg és szerelem
S az üvöltőket jobban szeretem
Hizelkedő s divatra jötteknél.

Barátok múltak s én megmaradok,
Régi hibám és mégis csak adok;
Van miből és az üldözés: áldás.

Királyi, dús és mindig ugyanaz,
Megmaradtál s megmaradsz vén kamasz:
Barát sem kell s nem ijjeszt ellenség.

Amit adtam: örökség s nem divat
S addig is, míg a Halál elhivat,
Magam vagyok: adó, jó s virágos.

A piros rózsa.

Piros rózsa, piros rózsa,
Be másképpen
Énekeltem volt én róla,
Amikor még kertekben nyilt
S gyönge szívekre hajbókolt.

Piros rózsa, piros rózsa,
Be más lettél,
Húnyó Napnak véres csókja,
Vad dühöknek vad szerelme,
Föld árnyéka fenn az Égen.

Piros rózsa, piros rózsa,
Volt sziveknek
Együgyű szép takarója,
Hol most virítsz, ott viríts el,
Hol most pusztítsz, ott pusztulj el.

Tovább a hajóval.

Sirjunk, mert csaltuk magunkat balul,
Átkozzunk rettenetes jogunkban,
De bizonyos, hogy mosolyog az Úr.

Jóbot s Nérót is látott eleget,
Nióbét s Phrynét: ismeri fajtánk
Az Úr, ki Úr egész világ felett.

Sorsa övé, lehetne boldog is,
De egymás ellen él csak egymás közt:
Szomorú faj, de utálatos is.

Ember-faj és gyász igyen igazul,
Mégis sirjunk mi szörnyű jogunkban,
De bizonyos, hogy mosolyog az Úr.

Ismeri Ő ezt a rossz gyermeket,
Az Embert, az ős javíthatatlant,
Ki holnapra már mindent elfeled.

Átkát ma még az égre szórja Jób,
De szomszédi és gyermeki körülte
Már fűttetik a vidámság-hajót.

Röpül, esik, föllendül és zuhan
Kezébe tett sorsával az Ember
Örömben is, vérben-háborúban.

Sirjunk azért, de átkaink vadul
Őrülő, nagy rohamában értsük meg,
Ha mosolyog s csak mosolyog az Úr.

S ha elmulnak az elmulnivalók,
Holnap, Idő, örök élet-tenger,
Táncoltasd majd csak tovább a hajót —

Szegény, csodás, véres Élethajód.

VALLOMÁS A SZERELEMRŐL

A Kalota partján.

Pompás magyarok, templomból jövet
Mentek át a Kalota folyón
S a hidat fényben majdnem fölemelte
Az ölelő juniusi nap.
Mennyi szín, mennyi szín, mennyi kedves
És tarkaságban annyi nyugalom
És fehér és piros és virító-sárga,
Izgató kék és harcos barna szín
S micsoda nyugodt, nagyságos arcok,
Ékes párták, leesni áhítók.
Papi-beszéd kemény fejükből csöndben
Száll el s nyári illattal vegyül.
Mily pompás vonulások a dombon.
Oh, tempós vonulás, állandóság,
Biztosság, nyár, szépség és nyugalom.

S reám nyilaz a nyugtalanság:
Leány-szemek, Sorsom szemei,
Szemek, melyekben rózsás, húsz éves,
Vidám kamasznak látom magam,
Szebb szemek minden volt szemeknél
S bennük végkép megpecsételtetett
Az én örök-bús ifjuságom:
Vonzódás, drága üzetés,
Csapongás a végső csapásig
S imádkozva nézni e nagy szemekben

Magamat és mint vagyok bennük.
Csönd, június van a szívemben,
Átalvonult templomi népség
Belémköltözött áhitata
S e percben a Kalota partján
Biztosság, nyár, szépség és nyugalom.

(1914.)

És mégis megvártalak.

Te még nem indultál el útnak
S engem űzött az unalom,
Sok-biroknak e dühös láza,
Száz iramú, vad utamon.
Szeretők és cimborák hulltak,
Vesztek mellőlem sorba ki,
De nem tudtak eloltani
Száz életet oltó fuvalmak.
Lendületek és szünetek,
Tivornyák, villámlások, lármák
Vakok voltak és süketek.
Nem volt soha oda-adásom,
Valaki féltően fogott:
Nem indultál, nem jöhettél még
S valójában nem lobogott
Életem még a poklokban sem,
És eltemettek százszor is
És száz életből vígan tör ki
Egy teljes élet, mámor is.
Újságos ízével a vágynak
Pirulón és reszketegen
Hajtom megérkezett, megérett,
Drága öledbe a fejem.

És mégis megvártalak.

Az elhagyott kalóz-hajók.

Hajnalodik s végre: az én hajómon,
Az igazin, szállok virág-fedetten.
Nem ismerek a vén, elszánt kalózra,
Hurrák, vágyak pompás legénye lettem
S boldog hajóm fátyollal lobogózva
Olyan, mint kék fátylas ég-darab.
Tűz-szememen bekacag a Nap:
Sohse látott csodábbat e hajónál,
Sohse látott hajóst még hajnalibbat.
Tengereket zudít elénk a vágyunk,
Még Oceánunk is az enyém.
Karunk ölelő ritmusára ringat,
Himnuszt kürtöl a babonás hajó-kürt
S zeng a csók a hajó fedelén.
Árbócom: a váró diadal,
Bódító és szűz-lyány adta csók,
S üldözőim a kalóz-hajók,
Kikkel rabolva, hajh, annyit bolyongtam
Olcsó siker- s csók-portékára lesve.

Hát mégis hasztalan hajszolt az Este,
Nem az ő ölébe jött vagyok,
Hajnalok küldöttek, hajnalok
S mégis eljött értem a hajóm.
Óh, volt hajók, be elárnyultatok már,
Óh, volt prédák, be nincs izetek.

Szabadabb vagyok minden szabadoknál,
Olyan teljesen nem magamé.
Szemem melyik volt hajót vágyja vissza?
Gyötrelmes, kérdő, kínzó ifjuságnak
Zöld lobogójú, éhes kis hajóját?
Vihar-hajómat, mely az ósdi nóták
Kopott, kis bárdjait hagyta el?
Avagy a száz-szoknya lobogót
Lengető, unt, céda csók-hajót?
Névnek, hírnek, mámornak, bölcsességnek
Csúnya kalóz-hajóit talán?
Im, itt van a szívemen a lyány,
Itt van a szívemben a tenger-élet,
Felörvendem, fölélem s boldog órák:
Most vagyok Én és büszkén viszem
Szent és ifjuságos, bolond viharokba
Az egyetlen ölelnivalót:

S Életem új, legsorsosabb hajóját.

Vágtatás a Holdnak.

Holdnak, mint minden jó vitéz,
Holdnak vágok és nyargalok tele Holdnak,
Mögöttem ott-hagyott, vén,
Unott és lusta éveim gyalogolnak.

Rabolón s vidáman viszem
Utólért mámoros Jövőm bizodalmát
A minden percnél szebb perc
S minden kérdésre felelet szent hatalmát.

Arany-haja s gyöngy-szeme van,
Pihegő, simuló Csoda az én lelkem,
Azért viszem oly büszkén
Istent és Időt megcsalón, érdemelten.

A Hold váró és biztató
S mi ketten sokkal több vagyunk, mint az
[Élet,
Sokkal hivőbb a lelkünk,
Sokkal kacagóbb, remegőbb, sokkal mélyebb.

És félnek a kisértetek
S hogy egyre jobban vágtatunk, elmaradnak
S mi csodákként csodákba
S a szabadságból rohanunk föl szabadnak.

Holdnak, mint minden jó vitéz,
Holdnak vágok, nyargalok tele Holdnak,
Mögöttem ott hagyott, vén,
Unott és lusta éveim gyalogolnak.

Óh, fajtám vére.

Egyazon fajtánk, ősi viharok
Harca és ölelése
Váratta rám két fiatal karod.

Sok idegen, vad, csókos perzselés
Csufitja el az arcom:
Szépits, csókolj, az élet már kevés.

Bolond, új kor: minden megváltozik,
De mi feledt nászunkban
Szép úr-fajtánk megint találkozik.

Kiket edzettek százados kohók,
Im, egymás ajkán késünk:
Egymást karolók és nem loholók.

Idegen urak s asszonyok hona
Oly hűs-halványan kisért,
Mintha nem jártam volna ott soha.

Mintha régi bús-szerelmes titok
Nyillott volna ki bennünk,
Mely most már újra burkolódzni fog.

Óh, véremből véredzett büszke vér,
Bora közös hitünknek,
Lyánykóm, testem, urasztali kenyér.

Nagy szemed én nagy szememre terül,
Pilláink multat ásnak
S megindul szemem, mint rég, gyermekül.

Vallomás a szerelemről.

Hetedhét országban
Nem találtam másái,
Szeretem szép, beteg,
Csengő kacagásái,
De nagyon szeretem.

Szeretem, hogy elbujt
Erős, nagy voltomban,
Szeretem hibáit
Jóságánál jobban,
De nagyon szeretem.

Szeretem fölséges
Voltomat e nászban
S fényes biztonságom
Valakiben, másban,
De nagyon szeretem.

Minden nagy megujhodottságom.

Megvonom szépen büszke vállam
És lehull rólam minden, ami volt
S feléd sikolt
Minden nagy megujhodottságom.

Minden asszonyom visszahoztad
És te vagy a szép, fényes ráadás
S az áradás
Kicsap a virágos rétekre.

Kis csillagom, be jól szeretlek,
Be megszerettem érted a Jövőt,
Nagyra-törőt,
Úgy szeretem most már magunkat.

Úgy szeretem, hogy benned élek
S hogy te bennem vagy, úgy szeretem:
Óh, szerelem,
Be virágos vagy s véghetetlen.

Óh, szerelem, voltam és multam,
Óh, szerelem, óh, jövendő idők,
Kényszerítők,
Hálát bókol ős ifjuságom.

Cifra szürömmel betakarva.

Szerettem volna, hogyha untat
Bolondulása a földnek,
Ez a nagy vér-lakodalom,
Cifra szürömmel betakarni
Vihar elől magunkat.

Be jónak indult ez a játék,
De közben szinte mi kedvünkért
Kitört az égi háború,
Fájva, sivítva és cikkázva:
Átok ez, vagy ajándék?

Küldöm a szívemet szívedre
Óráiban borzalomnak,
Hátha mégis odatalál,
Ahol egyetlen helyet kaphat,
Hol tán mégis pihenne.

Be nagyon rettent ez a várás,
Be méltatlan is a mi sorsunk:
Tépett és véres milliók,
Két szép ember, kiket rosszkor vett
Elő a megkívánás.

Az idők kedveltjei.

Mi nem fogunk másba húnyni,
Mert riasztóan szépek az Idők,
S az Idők kedveltjei vagyunk mi.

Szivemben minden százszor ujhodt,
Mert vakítóbb örömtüzeket
Még másnak a Sors sohase gyujtott.

Mi parádénk a szörnyű minden
S kéjes Vitus-táncuk az Idők
Itt ropják most a mi szívünkben,

Fölséges a háboruzásunk,
Fölséges a világ kórusa:
Mi-kettőnknek nem lesz soha másunk.

A Halál szent parfüme terjeng
Forró, zaklatott ölünk körül:
Nincs oly isten, ki ellenünk merjen.

Óh, mi, boldog kiválasztottak,
Kik magunkban minden életet
Cipelünk elébe a Gonosznak.

Óh, Gonosz, ki legnagyobb lettél,
Két szép embert összekerítő
Nagyobb hiddal a kis szerelemnél.

Mi nem fogunk unásba húnyni,
Mert riasztóan szépek az idők,
S az Idők kedveltjei vagyunk Mi.

Őrizem a szemed.

Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.

Világok pusztulásán
Ősi vad, kit rettenet
Űz, érkeztem meg hozzád
S várok riadtan veled.

Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.

Nem tudom, miért, meddig
Maradok meg még neked,
De a kezedet fogom
S őrizem a szemedet.

Beteg szívemet hallgatod.

Téged keresve útján, harcán,
Milyen bátor, erős szívem volt,
Milyen muzsikás, milyen harsány.

Milyen beteg most, milyen vásott:
Dobbanását nem tartja más, csak
Te nagy, szerelmes akarásod.

Ha még egyszer vadul fölzengne,
Himnusza a kíné, s a kéjé,
Himnusza a himnuszod lenne.

Himnusz, hogy mégis rád találtam,
Nagy vétkekkel, nagy kerülőkkel,
De élve és nem a halálban.

S mindent megér, ha csak egy óra
Dalolta el dalát melletted
S nem nyílhat a szám átok-szóra.

Beteg szívvel, istenes ember,
Vallok neked, im, kicsi párom,
Áhitatos, bús szerelemmel:

Ne hallgasd rossz, beteg zenéjét,
Jó a szívem, mert benne vagy te
S sziveink az órákat éljék.

De ha mégis?

Gondoltam: drága, kicsi társam,
Próbáljunk mégis megmaradni
Ebben a gyilkos, vad dulásban.

Mikor mindenek vesznek, tűnnek,
Tarts meg tegnapnak, tanuságnak,
Tarts meg csodának avagy bűnnek.

Mikor mindenek futnak, hullnak,
Gondoltam: drága, kicsi társam,
Tarts meg engem igérő Multnak.

Tarts meg engem míg szögek vernek,
Véres szivemmel, megbénultan,
Mégis csak tegnapi embernek.

Karolsz még, drága, kicsi társam?
Jaj nekem, jaj ezerszer is jaj
Ebben a véres ájulásban.

De ha megyek, sorsom te vedd el,
Kinek az orkán oda-adta,
A te tűrő, igaz kezeddel.

Nézz, Drágám, kincseimre.

Nézz, Drágám, kincseimre,
Lázáros, szomorú nincseimre,
Nézz egy hű, igaz élet sorsára
S őszülő tincseimre.

Nem mentem erre-arra,
Búsan büszke voltam a magyarra
S ezért is, hajh, sokszor kerültem
Sok hajhra, jajra, bajra.

Jó voltam szerelemben:
Egy Isten sem gondolhatná szebben,
Ahogy én gyermekűl elgondoltam
S nézz lázban, vérben, sebben.

Ha te nem jöttél vóna,
Ma már tán panaszló szám se szólna
S gunyolói hivő életeknek
Raknak a koporsóba.

Nézz, Drágám, rám szeretve,
Téged találtalak menekedve
S ha van még kedv az aljas világban:
Te vagy a szívem kedve.

Nézz, Drágám, kincseimre,
Lázáros, szomorú nincseimre
S legyenek neked sötétek, ifjak:
Őszülő tincseimre.

Akkor sincsen vége.

Te vagy ma mámnak legjobb kedve
És olyan gazdag ez a ma,
Hogy, ha egy életet akarsz,
Ma nézz jól a szemembe.

Végig-nézhetsz a vágyak boltján,
Láthatsz ezer kirakatot.
Neked én vagyok egyedül
Gazdagon és mogorván.

Neked én vagyok neked-szántan
És hogyha nincsen örömöd
És hogyha nem érted a mát,
Mindegy: én meg nem bántam.

Az adhatás gyönyörüsége
És a ma öröme telit
És hogyha véget mondanál,
Hát — akkor sincsen vége.

TARTALOMMUTATÓ.

Ember az embertelenségben.

Mag hó alatt.

Az eltévedt lovas.

A halottak élen.

A megnőtt élet.

Ésaiás könyvének margójára.

Ceruza-sorok Petrarca könyvén.

Tovább a hajóval.

Vallomás a szerelemről.

ADY ENDRE
KÖNYVEINEK JEGYZÉKE

Menekülő élet. Versek. A könyv cimlapját Gara Arthur rajzolta. Ára 4·20 kor.

> «Régebben minden vers egy táják, vagy egy ember, vagy egy szituáció volt, ma mindegyik csak egy nagy, egyszerü mindent magába foglaló, nagy vonalu gesztus».
>
> *Lukács György.*

Minden Titkok Versei. ○ A cimlapot Falus Elek rajzolta. Ára 3·60 korona.

> «Uj, idegenszerü és mégis közelebbi ismeretségre sürgető volt Ady verseinek tartalma».
>
> *Schöpflin Aladár.*

Magunk szerelme. Versek. A könyv boritékját Falus Elek rajzolta. Ára 4·20 korona.

> «A lelked ó hányszor megvigasztalt, ha sulyos térdeim vonszoltam és az aszfalt furcsán kongott ... s az éjben verseid mondogattam».
>
> *Tóth Árpád.*

Igy is történhetik. Novellák. A könyv boritékját Falus Elek rajzolta. Ára 5 kor.

> «De tul az igaztalan kicsinylésen, tul a kritikátlan rajongáson, többre törekszem: meg akarom becsülni ezt a zenei szavakban megnyilatkozó érdekes és értékes egyéniséget».
>
> *Szilágyi Géza.*

Szeretném ha szeretnének. Versek. Harmadik kiadás. A könyv boritékját Falus Elek rajzolta. Ára 5 korona.

> «... Ady Endre, ki olyan egyetlen költő, hogy arany kocsin kellene végig kocsikáztatni a világon ....»
>
> *Szép Ernő.*

Uj Versek. Negyedik kiadás. Nagy Sándor rajzával. A boritékot Falus Elek rajzolta. Ára 5 korona.

> «Ady a vijjogó sirály taralyos hullámok tetején, Ő a vihartjelző időmérő fülledt, forró, gondatlan, józan napsütésben, Ő az ország minden viszonylatának és hangulatának pontos és egyenes eredője».
>
> *Hatvany Lajos.*

Vér és arany. Versek. Negyedik kiadás. A boritékot Falus Elek rajzolta. Ára 5 kor.

> «Adynak minden szava pontos és a helyén van, ahogy kigondolni és elhelyezni aligha lehetne».
>
> *Ignotus.*

Ki látott engem? Versek. A boritékot Lesznai Anna rajzolta. Ára 4·80 korona.

> «Feledhetetlen strofái vannak».
>
> *Babits Mihály.*

Gyüjtemény Ady Endre Verseiből. A cimlapot Falus Elek rajzolta. Ára 1·50 kor.

> «Ő a nagy megbánások, az őszinte gyónások költője».
>
> *Gozsdu Elek.*

Vallomások és tanulmányok. A könyv boritékját Falus Elek rajzolta. Ára 1·50 kor.

> «A magam hangulatának és az Ő könyvének ujabb találkozására várok, nekem nagy lelki élmény az ilyen olvasás».
>
> *Móricz Zsigmond.*